

20 ОЖИСТОБАД

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 211 ГОД. V

★ БЕОГРАД, 3 ДЕЦЕМБАР 1948 ★

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА ★

РЕКТОРА ДРАГ. ЈОВАНОВИЋА I/IV, ТЕЛ. 20-443 ★

ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИН.

ПРЕД ОДРЖАВАЊЕ ЗБОРОВА БИРАЧА

НА ЗБОРОВИМА БИРАЧА РАСПРАВЉАЈЕ СЕ О РАДУ САНИТАРНЕ СЛУЖБЕ

У програму Комунистичке партије Југославије, до- несеном на Петом кон- гресу, посебна пажња посвећена је питању даљег учвршћења и изградње народ- не власти. Говорећи о задаци- ма Партије у изградњи народ- не власти, програм поставља, поред осталог: «стално учвр- шћивање веза органа народ- не власти с радним масама и све шире учешће радних маса у раду народних власти пре- ко зборова бирача, савета грађана, комисија, одборнич- ких група итд.; јачање одго- ворности изабраних одборника и народних посланика и масов- не контроле над њима; полага- ње рачуна одборника, на- родних посланика и одбора у целини бирачима о свом ра- ду».

Зборови бирача претставља- ју једну од значајних форми учешћа широких народних ма- са у раду народних власти. Преко њих су народне масе у могућности да критикују не- достатке и грешке органа вла- сти и да самим тим, врше кон- тролу над њиховим радом. Само на тај начин моћи ће да се отклони бюрократизам и из- вез недостатака у раду на- родних власти који се још увек ту и тамо појављују.

Последњи зборови бирача — одржани пре неколико месе- ци у Београду — на којима се расправљало питање трго- вине и снабдевања, показали су од каквог и коликог је значаја веза народних власти са грађанима. Низ предло- га и жалби, изнесени од стра- не грађана на тим зборо- вима, остварени су (нарав- но, уколико је то било могу- ће) и знатно допринели успе- шнијем раду, не само у окви- ру рејона, него и у читавом апарату трговине и снабде- вања.

У току овога месеца у Бе- ограду ће се по свим рејо- нима одржати зборови бира- ча, на којима ће одборници износити пред грађане — сво- је бираче — рад и успехе, проблеме и недостатке у до- садашњем раду санитарне слу- жбе Београда.

Санитарна служба, поред не- достатака, показала је од о- слободња до данас, бржеи се врло често са великим ус- пехом, низ значајних успе- ха. Извршни народни одбор преузео је по ослобођењу гра- да потпуно дезорганизован ди-

рективни центар за здравствено- ну заштиту. Здравствене у- станове, које су затечене, биле су или руиниране или пот- пуно порушене, а већим делом престале су уопште да функ- ционисају. Преузевши све то, Извршни народни одбор извр- шио је нову организацију са- нитарне службе и основао Оде- љење народног здравља.

У моменту ослобођења здрав- ствена служба Београда рас- полагала је само са једном болницом са свега 188 посте- ља. Данас већ та иста болни- ца располаже са 317 болес- ничких постеља, а ускоро ће се отворити још два одељења са 160 постеља. Поред ове болнице, преузета је 1946 го- дине и Болница милосрдних сестара у Земуну са 110 по- стеља и само за неколико месе- ци број постеља повећан је на 400. У идућој години по- чеће изградња болничког цен- тра са 536 постеља.

Антитуберкулозна служба има данас на територији Бе- ограда и Земуна 6 диспанзера. Поред тога, отворено је груд- но одељење при Градској бол- ници са 126 постеља, уведено је бесплатно лечење активне туберкулозе у свим државним болницама, уведена је терен- ска патронажна антитуберку- лозна служба, организован је периодичан и систематски преглед свих лица запослених по- мењанима, извршен је системат- ски преглед свих учитеља и наставника гимназија и свих радника у предузећима, уве- дена је обавезна вакцинација деце итд.

Број поликлиника и амбу- ланата сваки даном је све већи. По ослобођењу Београд је имао само једну општу по- ликлинику и две специјали- стичке клинике за лечење кож- них и венеричких болести. Данас број поликлиника и ам- буланти повећан је на осам. Исто тако, формирано је 38 пре- дузетних амбуланти и 13 сек- торских. Само 1947 године у свим поликлиникама и амбу- лантама извршено је 2.063.553 прегледа. Поред рејонских оп- штних поликлиника, отворена је и Централна специјалистич- ка клиника и поликлиника за кожне и венеричке болести, у којој је у 1947 години било 557.154 прегледа.

Поред прегледа који се о- бављају по поликлиникама и амбулантама, организована је и теренска лекарска служба која данас располаже са седам пунктова. За последња три

месеца теренска служба извр- шила је 12.127 прегледа боле- сника дану, док је за исто то време било 1.648 ноћних по- зива. У циљу побољшања све службе предвиђа се про- ширење мреже пунктова, тако да сваки рејон добије свој пункт.

Служба хитне помоћи и транспорта болесника имала је у почетку само један сани- тетски аутомобил. Током вре- мена набављено је 14 сани- тетских аутомобила, што је још увек недовољно. Само за осам месеци у овој години из- вршено је 18.875 превоза, а пређено при томе 167.893 кило- метра.

Нарочито пажња обрађена је проблему здравствене заштите матере и деце. Данас ова слу- жба располаже са осам де- чјих диспанзера, једним домом за заштиту деце до три годи- не, шест школских поликлини- ка, два опоравилишта, осам ја- сала и двадесет четири дома за заштиту претшколске, школске деце и ученика у привреди. Отворено је, сем тога, једно породилиште са 50 постеља и једно породилишно одељење са 46 постеља. Извршено је и вакцинасање деце против раз- них заразних болести, а за исхрану болесте и вештачки храњене одојчади отворене су четири сабирне станице.

У деце диспанзере, породил- ница, домове јасле и обда- рилишта од 39.000 одојчади и деце претшколског узраста, само у првој половини 1948 године обухваћено је 24.000 деце. Док пре рата Београд није имао ни једне једине ја- сле, данас већ располаже са осам јасала са 310 постеља. До краја године отвориће се још шест нових јасала са 380 места.

У овој години упућено је на лечење 10.500 деце, од- носно 3.000 више него у 1947 години. Током године отворе- но је и једно деце опоравили- ште, тако да данас има 3 опо- равилишта са сто места за сталан годишњи опоравак сла- бујуће деце са повећаним плућним жлездама.

Отпочело је и са прошире- њем и поправкама постојећих школских поликлиника и си- систематским отварањем нових, како би њихов број одговарао броју школске деце који је достигао већ 50.515 ученика. Опште здравствено стање у- ченика је релативно добро. Док је 1945 године извршено 35.687 контролних прегледа, у

1948 години само за девет ме- сеци извршено је 48.029.

У послератном периоду број рађања се удвостручило, а смртност одојчади показује ја- сну тенденцију опадања. У 1945 години на сто живоробе- не деце умрало је 10 одојча- ди, а у 1947 години на исти број одојчади умрало је 7. У 1940 години, децјих поли- клиника и амбуланти, диспан- зера, јасала, домова, опорави- лишта итд. било је свега 36, а у 1947 број оваквих устано- ва повећан се на 123.

Преузимањем руководства над апотекарском службом, народ- на власт је приступила тери- торијалном размештају апоте- ка према стварним потребама рејона. У скорој будућности претстоји отварање нових а- потека у Железнику и Крњачи.

Санитарна инспекција је вр- шила надзор над хигијенским приликама у граду које су биле у почетку врло тешке. Са- нитарном надзору исхране по- свећена је нарочита пажња. Током првих десет месеци из- вршено је 53.659 прегледа рад- њи и 3.161 преглед пијача. Са- мо у овој години за десет ме- сеци извршено је 77.192 пре- гледа дворитна и улица. За- хваљујући сарадњи епидеми- олошке службе са истом слу- жбом ЈА, кретање заразних обо- левљања показује да није би- ло ни једне веће епидемије.

То су кратки и непотпуни резултати постигнути за нешто више од три године рада санитарне службе у Београду. С њима ће, допуњујући их локалним подацима, одборни- ци изићи пред грађане — сво- је бираче на зборовима би- рача.

У вези са одржавањем ових зборова, пред све основне ор- ганизације Народног фронта поставља се као један од ва- жних задатака да обавесте и упознају све чланове Народног фронта о одржавању и знача- ју зборова бирача. Секције за агитацију при основним ор- ганизацијама треба да приступе широјој агитацији и попула- ризацији зборова. Сваки члан мора да буде мислио раније о- бавештен о дневном реду збо- ра, како би могао да се при- преми за дискусију. Од тога каква ће бити дискусија, как- ви и колико ће предлога па- сти, зависиће не само успех збора, него и дељи рад сами- тарне службе у нашем граду.

Обротице више пажње ИДЕОЛОШКО - ПОЛИТИЧКОМ РАДУ У ОРГАНИЗАЦИЈАМА НАРОДНОГ ФРОНТА

У циљу што боље органи- зације и продубљивања идеолошко - политичког рада, Пети конгрес КПЈ поставио је низ задатака како би се тај рад што успешније и боље развио. „Појачати пропа- ганду марксизма - ленинизма у Партији и у радним масама и при томе посветити нарочиту пажњу изучавању марксистичко- ленинистичког учења о изград- њи социјалистичког друштва” — један је од задатака који је Пети конгрес поставио у вези са идеолошким радом.

Идеолошко - политички рад заузимао је и до сада у ор- ганизацији Народног фронта зна- чајно место. Широке фронт- ове масе показивале су велики интерес за учењем, за упознава- њем научних и друштвених пи- тања, али читав идеолошко-по- литички рад није био увек нај- правилније организован.

Првенствени задатак идеоло- шко - политичких секција које су установљене у свим рејони- ма и у свим основним органи- зацијама био је да организују рад на идеолошком и политичком подизању чланова Фронта, на васпитавању радних маса у ду- ху марксизма - ленинизма. Од- мах на почетку свог рада сек- ције за идеолошко - политички рад организовале су проруду конгресног материјала преко фронтних група.

У оквиру претконгресног так- мичења за Други конгрес КП Србије, идеолошко - политичка секција при Градском одбору Фронта узела је, у заједници са рејонским секцијама, низ круп- них обавеза. Како је потреба за подизањем свести наших рад- них маса велика, а и жеља са њихове стране за учењем, тако је, а најпоздорије, стална фор- ма идеолошко - политичког ра- да јесу вечерњи курсеви, то је узета обавеза да се у току прег конгресног такмичења у целом Београду образује 200 курсева, односно свака основна органи- зација да оснује по један курс. На тим курсевима ће се учити: Историја Народноослободилачке борбе, Економика ФНРЈ, Исто- рија СКП(б), Политичка еколо- мија, Основи ленинизма и Ди- јалектички материјализам. По- ред тога, узета је обавеза да се образује 1.000 кружока у свим масовним организацијама, Омладине, Синдикату, АФЖ и Фронту, са око 25.000 посетила- ца. Да би се рад на проруду конгресног материјала по фронт- товским групама појачао, узета

је обавеза да се повећа посета са 250/о. Поред тога, узета је обавеза да се повећа број и по- бољша квалитет предавања.

Све ове обавезе прилично су велике. Услед објективних те- шкоћа, као што су налажење простора за курсеве и кружоке, нава- ка огрева, а и услед недовољ- ног ангажовања појединих ре- јонских руководстава основних фронтних организација, по- питању обавеза, нису постигну- ти задовољавајући резултати а до краја такмичења остаје још 17 дана. Један од главних раз- логла слабог испуњавања обавеза јесте тај, што рејонске сек- ције за идеолошко - политички рад још немају, иако је то по- стављено, плаћеног секретара, који би свакога са више одго- ворности прилазно организова- њу и извршењу задатака.

До данас у Београду ради 28 курсева. У организовању курсева најбоље резултате пока- зао је Земун, иако није органи- зовао највећи број курсева. У Земуну ради свега четири кур- сева, али они раде редовно, по- сете су добре, чланови не изо- стају. На свим курсевима у Зе- муну проучава се Историја НОБ. У Шестом рејону основа- но је 12 курсева, али још нису сви отпочели са редовним ра- дом. У Првом рејону раде редовно и прилично успешно 4 курса, на којима се проучава И- сторија НОБ и Економика ФНРЈ. У Другом рејону раде 2, у Седмом такође 2 курса, док у Четвртм и Петом рејону још није почео са радом ни јед- на курс.

Питању организовања курсева треба посветити више пажње. Упис се врши на принципу до- броволности, али онај који се уписе треба редовно да дола- зи на предавања. Учествовање чланова синдиката на курсевима, и уопште у читавом раду основних фронтних организаци- ја није увек задовољавајуће, а то је од велике важности јер ће „радници због своје више свести радом у основној органи- зацији допринети подизању свести осталих маса” (Кардељ).

Један од основних узрока ор- ганизовања релативно малог бро- ја курсева у целом Београду свакога је недовољна агитација по рејонима и основним органи- зацијама. Требало би што пре појачати ту агитацију, објашња- вати људима значај њиховог по- литичког уздицања, а то неће

(Наставак на другој страни)

1

Нова трамвајска пруга Топчидер — Раковица

У част Дана Републике, а у оквиру претконгресног такмичења за Други конгрес КП Србије, чланови Фронта, омладине и синдиката Седмог рејона, уз помоћ бригадира из Армије, завршили су изградњу трам- вајске пруге Топчидер — Раковица

Питање организационог учвршћења апарата и организација Народног фронта

Зашто су канцеларије народних одборника готово увек празне?

Како је организационо учвршћење једна од основних слабости организација Народног фронта Београда, то је у претконгресном такмичењу у част Другог конгреса КП Србије узета, поред и за осталих, и крупна обавеза да се сви апарати и све организације Народног фронта поуне и организационо учврсте.

Питање организационог учвршћења поставља се у организацијама Народног фронта Београда већ дуже времена као један важан проблем, чијем се решењу требало одмах приступити, али због недовољног схватања важности овог проблема од стране руководстава организација Народног фронта, организационо стање апарата и организација Народног фронта, готово у свим рејонима Београда, још ни данас никако није задовољавајуће.

Требало је предузети низ мера како би се апарати фронта попунили и читаве организације фронта учврстале. Али из наведеног, које рејонски одбори фронта шаљу Градском одбору, види се да многима још није сасвим јасно шта ове мере прекуду да би се организационо стање поправило, нити је многа мањас значај организационе чврстине једне фронтске организације на још сасвим разумљиво што су по том питању предузимане слабе или никакве мере.

Без организационог учвршћења фронтских организација и без добрих, чврстих апарата Народног фронта, не може се правилно извршавати ни један задатак, чак се не може спроводити ни политички рад, који је данас основни задатак организације фронта. Без организационог учвршћења није могуће правилно посматрати проблеме, који се постављају и није ништа необично што се често дешава да поједине организације фронта иду за догађајима.

Дакле, пред организацијом фронта стоји низ важних задатака. Поред најважнијег задатка: јаче активизације маса у борби против остатака реакције и у борби за подизање политичке свести радних маса, пред организацијом фронта поставља се, као други најважнији задатак, организационо и политичко учвршћење фронтских организација.

(Наставак са прве стране)

Или тешко, с обзиром да наши чланови фронта показују заиста много воље за учењем и уздицањем, и затим требало би што пре, што је врло важно, поставити у свакој рејонској секцији за идеолошко-политички рад плаћеног секретара.

Што се тиче кружока, они још нису образовани ни у једном рејону, тек се врши уште. Кружоке треба организовати што шире, тако да једна основна организација има по неколико кружока. Код припремања и организовања кружока треба водити рачуна о томе да се не понови прошлогодишња грешка, наиме, треба се борити да састав кружока, коликогод је више могуће, буде уједињен. Према томе, чланове кружока треба расподелити према нивоу њиховог знања, а не према улицама у којима станују, као до сада. На овај начин ће се у сваком случају, изабели појава да извесни другиови на кружоку са великим интересовањем прате програму материјала, док други, слабије разумевајући, показују мање интересовање. Руководиоце кружока треба одређивати према саставу кружока. Никако се не сме десити да на онај кружок у коме су чланови на највишем нивоу предавања Суде послат најслабији руководилац. Напротив, у такав кружок треба сласти руководиоца који ће најпопуларније и најјасније моћи да излаже и разрађује потребан материјал.

Кад се кружоци оформе и ојачају, рад фронтских група, односно провала материјала, пренеће се на кружоке. Да би кружоци што пре отпочели са радом, треба решити низ проблема, тој јест обезбедити просторије, огрев и друге потребне ствари.

Сви ови задаци, који стоје да нас пред идеолошко-политичким секцијама, веома су значајни и обимни јер од њих зависи да ли ће се рад правилно одвијати и фронтске масе заиста што боље васпитавати у духу извршних социјализма. Да би се на време испуниле све обавезе дате у част Другог конгреса КП Србије, неопходно је да рејонски одбори посетите овим питањима већу пажњу и пруже секцијама пуну помоћ у њиховом раду.

„Кад говоримо о организационој и политичкој учвршћењу наших организација — рекао је друг Кардељ на Пленуму Савезног одбора Народног фронта, — онда треба да се боримо да ствар не остане на речима, да не претворимо то у општу фразу „учвршћивања“, „мобилизовања“, што се код нас врло често ради.“

Организациона слабост огледа се у организацијама Народног фронта, не само по основним фронтским организацијама, него и по рејонским секцијама, све до рејонског извршног одбора фронта. Тако није редак случај да извршни одбор броји 40 чланова, а ради њих 10 до 15, док су други чланови само на папиру. Поједини чланови извршних одбора редовно присуствују седницама, али сав њихов рад ограничава се на то. Сасвим је онда разумљиво, да крај таквих извршних одбора нису добре ни рејонске секције, јер нема ко да контролише њихов рад, или да им укаже конкретну помоћ. Неки чланови извршног одбора продају своје недоласке или неучествовање у раду претостерећеношћу другим дужностима, неки не правдају ничим, а нико о томе не води рачуна, нити позива такве чланове на одговорност. Сигурно је да по свим извршним одборима фронта, у свих осам рејона Београда, има људи који су заиста претостерећени, али има и таквих који не сматрају много важним рад у организацији фронта. Такве би требало једноставно сместити, изабрисати са списка чланова, а кооптирати нове људе, који схватају значај рада у организацији Народног фронта и хоће на том пољу предавати да раде.

Скоро у свим рејонима уставовљена је пракса да чланови извршног одбора иду на терен, обављају основне организационе и секцијске, то је, свакако, једна од одличних форми рада, наравно ако се спроводи правилно. Међутим, дешава се да неки чланови извршног одбора иду на терен, али само констатују стање у основним организацијама, и то пре несе, или не пренесе, на седнице извршног одбора, а на терену не укажу никакву конкретну помоћ, иако им је то дужност.

Ово неколико наведених примера не треба да значи да су сви извршни рејонски одбори фронта слаби, али значи, свакако, да би требало отстранити оне који не раде, повести више рачуна о онима који не долазе, кооптирати нове чланове и правилно распоредити дужности на све чланове извршног одбора.

У организацијама фронта, у којима нису добри извршни одбори, не раде добро ни рејонске секције, нити све секције постоје, нити су оне, које постоје, довољно организационо учвршћене. Тако у неким рејонима постоји комплетна секција, али не показује неке нарочите резултате у раду, јер се о њој не води довољно рачуна. Поред тога, има секција са недовољним бројем људи, сав терет посла пада на два три члана, и онда рад секције не показује добре резултате, а нико се не стара да нађе људе, који би могли да раде по одговарајућем сектору.

У неким рејонима нису још ни до данас, иако је то давно постављено, оформљене све секције, или су оформљене и постоје само на папиру, а чланови извршног одбора се не интересују и не траже разлоге зашто та секција не ради. Има и рејона у којима све секције постоје, све прилично добро раде, а чланови извршног одбора им укажу помоћ у раду. Третирајући, овакако, што пре да свака рејонска организација фронта прегледа рад својих секција, пронађе потребан број људи за секције у којима их нема довољно, и најзад, да оформи што пре оне секције које још не постоје. Што се тиче чланова рејонских секција и они често не улажу много труда у свој посао. Тако, на при мер поред тога што поједини не раде много у самој секцији, ретко када, или готово никада не одлазе у одговарајуће секције по основним организацијама, да њима укажу помоћ.

Организационо стање у основним организацијама фронта, заса да је најслабије. Извршни одбори основних организација фронта броје на списку петнаест људи, а готово је постала пракса и да се сав терет сваки на неколицину, и то на секретара, претседника и команданта радне бригаде.

Седнице извршних одбора основних организација одржавају се прилично редовно, али готово сав њихов рад се и сведе само на одржавање седница. Одбори основних организација фронта још нису никако у стању да се осамостале, да сами према својим специфичностима спроводе задатке и акције, него увек круто чекају директиву одозго. Таква њихов рад постао је већ шаблон.

Одбори основних организација треба да добију општу линију рада, опште задатке, али они морају што самосталније да спроводе све те задатке. „Рад основних организација треба прилагодити њиховим специфичним условима и треба наћи облик да се у рејонске и секцијске основних организација бирају они људи који за поједине послове имају највише смисла и склоности“ (Рато Дугонђић).

Организационо стање секција по основним организацијама веома је слабо. Ретко у ком рејону постоји која основна организација која има оформљене све секције. А оне секције, које постоје и раде само кад највише, каква акција, не састају се готово никада да прегледају своје локалне проблеме. Извршни одбори основних организација веома слабо воде бригу о раду својих секција, и не труде се да тај рад оживе, да поуне број чланова секција, и оформе све секције. Чест је случај да у појединим секцијама неких основних организација постоји само један човек који претставља секцију, који сам пише извештаје свога рада, на кога је пао сав терет посла. Третирајући решавају овог важног проблема, што пре оформити нове и организационо учврстити већ постојеће секције, јер једино на тај начин моћи ће се у учешће најширих слојева спроводити сви задаци, који стоје пред организацијом фронта.

Да би се овај важан задатак организационог учвршћења што пре и што боље спровео у дело, требало би да рејонска фронтска руководстава, на основу извештаја и прегледа рада основних организација и секција, направе тачан преглед организационог стања на својим територијама. Третирајући одредити

неки привремени активни састављен од најбољих чланова фронта, који би крозну по терену и добро прегледали стање у свакој основној организацији, свакој секцији основне организације, и касније, на основу прегледа направити предлог како и где треба решити организационо питање.

Како би радне масе кроз организацију Народног фронта узеле учешће у критици и контроли извршења разних мера од стране народне власти, поставља се пред све организације Народног фронта као један од врло важних задатака, формирање савета за решавање разних питања, снабдевања, станова, продаваница итд. Формирањем тих савета чланови фронта, учествујући активно у њиховом раду, пружити драгоцену помоћ на радним властима и омогућити правилно решење низа важних проблема.

Многи рејонски одбори фронта оформили су већ разне савете, као стајбене, савете за производње и савете за снабдевање. По многим основним организацијама оформљени су активни по истим питањима.

Како је ово питање врло важно, треба што пре у свим рејонима и свим основним организацијама оформити савете, кроз које ће народна власт заиста моћи да прими драгоцену помоћ народних маса.

Што хитнијим решавањем организационог учвршћења организација и апарата Народног фронта и формирањем савета за помоћ народним властима, неће се само испуњити обавеза, дате у част Другог конгреса КП Србије, него ће се омогућити да организација Народног фронта Београда, у целини, крене крупним корацима напред, ка све већим успесима у извршавању задатака Петогодишњег плана.

Успешно примењивање Бе-Се-Же вакцине у Београду

Једна од многостраничних мера које наше народне власти предузимају у погледу сузбијања подмукле и опасне болести, туберкулозе, јесте и вакцинаисање деце и омладине, широм читавог Југославије, вакцина ои Бе-Се-Же. На колико је разумевања ова акција наишла, у скоро свим крајевима Југославије, најбоље говори то, да је у многим местима вакцинацији прилици сто од сто деце и омладинца, као и то да су многи грађани приступили међусобном такмичењу за што бољи успех при вакцинаисању, за што бројнији и потпунији одзив.

У Београду се са вакцинацијом почело почетком октобра месеца. Пре почетка вакцинације народне власти су предвиделе сувише кратко време за агитацију, рачунајући да није потребно много објашњавати шта значи Бе-Се-Же у борби против туберкулозе. Сматрало се да је то мање више сваком познато. Међутим, извесна злонамерница искористила су баш то кратко време и својим изнормењем лакших детаља увела пометњу, ометајући пун замах, а према томе и потпун успех, ове корисне акције. Но та заблуда није дуго трајала, захваљујући брзој спалнаљивости и залагању, како наших медицинских стручњака и осталих радника, тако исто и народних власти. На многостраничном преда-

вањима и састанцима познати медицински радници објашњавали су колико су ти главови неистини и злонамерници износили при том огромне успехе, које је вакцина Бе-Се-Же показала, приликом примене у свим државама света.

У Београду је предвиђено да се у року од три месеца вакцинаисање 65.738 омладинца, узрађујући ту ученике и привредници, све деце колективе и претшколскоу децу.

Засада радње у Београду две екипе, састављене од стручних медицинских радника. Овим екипама придодат је, на основу саблањања, и извесан број медицинских радника, тако да ће касније кад се и они усаврше постојати у Београду сталне екипе за вакцинаисање Бе-Се-Же-ом.

За први месец дана рада постигнут успех је задовољајући. По београдским гимназијама вакцинаисано је 4.137 ученика, док је у основним школама број вакцинаисаних 1.010 ученика. У многим средњим школама постигнут успех је стопроцентан, као на пример у Индустриској школи „Шумадија“ у Грађевинској средњој школи, у Средњој медици с ој школи, у Женској учитељској школи итд.

Вакцинаисање школске омладине трајаће још месец дана. Првог децембра почело је вакцинаисање предшколске деце. Вакцинаисање се врши по рејонским дељим диспанзерима,

а по утврђеном распореду, улица, која је објављен путем дневне штампе.

У читавој овој акцији итересантно је то, да су унутрашња злонамерна твођења појединца, јер се показало оно што је давно било познато, да вакцина Бе-Се-Же не шкоди организму ништа, већ га наоружава за успешну борбу против туберкулозе. Од свих досад вакцинаисаних није примећен ниједан случај компликације.

Позитивна искуства ове акције у читавом свету, као и ње но успешно примењивање код нас, значи један заиста велики корак напред у побољшању здравствених услова, а посредно и значајан допринос нашој привреди у току њеног планског подизања.

Као што је речено, део кривице за садашњи неуспех носе и основне организације Народног фронта. Преко њих — на конференцијама и заједничким радним акцијама — могла је и моћи ће да се у потпуности изврши популаризација и упознавање грађана са канцеларијама народних одборника и њиховом улогом у решавању појединих локалних проблема. Секције за агитацију при основним организацијама Народног фронта морају, поред осталог, да поведу рачуна и о овом новом, актуелном и важном задатку.

Само тако канцеларије народних одборника одиграће своју, не малу, улогу — учвршћења и повећања веза између народних власти и грађана.

Као што је речено, део кривице за садашњи неуспех носе и основне организације Народног фронта. Преко њих — на конференцијама и заједничким радним акцијама — могла је и моћи ће да се у потпуности изврши популаризација и упознавање грађана са канцеларијама народних одборника и њиховом улогом у решавању појединих локалних проблема. Секције за агитацију при основним организацијама Народног фронта морају, поред осталог, да поведу рачуна и о овом новом, актуелном и важном задатку.

Само тако канцеларије народних одборника одиграће своју, не малу, улогу — учвршћења и повећања веза између народних власти и грађана.

Као што је речено, део кривице за садашњи неуспех носе и основне организације Народног фронта. Преко њих — на конференцијама и заједничким радним акцијама — могла је и моћи ће да се у потпуности изврши популаризација и упознавање грађана са канцеларијама народних одборника и њиховом улогом у решавању појединих локалних проблема. Секције за агитацију при основним организацијама Народног фронта морају, поред осталог, да поведу рачуна и о овом новом, актуелном и важном задатку.

Само тако канцеларије народних одборника одиграће своју, не малу, улогу — учвршћења и повећања веза између народних власти и грађана.

Као што је речено, део кривице за садашњи неуспех носе и основне организације Народног фронта. Преко њих — на конференцијама и заједничким радним акцијама — могла је и моћи ће да се у потпуности изврши популаризација и упознавање грађана са канцеларијама народних одборника и њиховом улогом у решавању појединих локалних проблема. Секције за агитацију при основним организацијама Народног фронта морају, поред осталог, да поведу рачуна и о овом новом, актуелном и важном задатку.

— Кад је превидела локална индустрија, бар ми направимо рукавице...

намерно, рад народних власти, донос разноразних „закључака“ о решењу неког проблема, итд. итд. Тако, на пример, у Трећем рејону нико до сада није био у канцеларији народног одборника, а у Другом и Седмом врло мало, а за десетак дана откад је отворена канцеларија народног одборника у Четвртм рејону, напунило је свега четири до пет људи.

Да ли подоловак грађана у канцеларије народних одборника значи да нема проблема, или су сви проблеми у оквиру тога рејона решени? Не, никако. То би био сасвим погрешан закључак. Постоји и сасвим даном настаје низ нових проблема (уосталом сасвим природно) које треба рејонски народни одбори да реше уз помоћ грађана. На такав закључак наводе две чињенице: прво, причање и кризисност по редовима и „за Пошковица“ и друго: свакодневни долазак грађана до секретара или претседника рејонског народног одбора по разним питањима — питања ма која управо треба да се изне су баш дежурним одборницима у новоотвореним канцеларијама.

Узрок досадашњег недовољног интересовања грађана за рад канцеларија народних одборника на лази се једино у чињеници да су грађани врло мало упознати или — тачније речено — уопште ништа не знају, не само о циљу и значају канцеларија одборника, него ни о њиховој постојању. Кривица за то пада на саме рејонске народне одборе и, нарочито, на основне организације Народног фронта.

Пре свега, рејонски народни одбори нису, довољно — преко штампе или других средстава агитације — популарисали канцеларије народних одборника и указали на њихов значај. Иако свакодневно велики број грађана прође кроз ходнице народног одбора било по ком послу, наведе на виду неће моћи да нађе неку плакату или обавештење да канцеларија народног одборника ради сваког дана од четири до шест часова и да у њу може да уђе сваки грађанин да се жали или да изнесе неки предлог који би требало у интересу његове куће, насеља или читавог рејона, решити што пре.

Као што је речено, део кривице за садашњи неуспех носе и основне организације Народног фронта. Преко њих — на конференцијама и заједничким радним акцијама — могла је и моћи ће да се у потпуности изврши популаризација и упознавање грађана са канцеларијама народних одборника и њиховом улогом у решавању појединих локалних проблема. Секције за агитацију при основним организацијама Народног фронта морају, поред осталог, да поведу рачуна и о овом новом, актуелном и важном задатку.

Само тако канцеларије народних одборника одиграће своју, не малу, улогу — учвршћења и повећања веза између народних власти и грађана.

ПЛЕМЕНИТО СРЕДЊОШКОЛСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Најбоље обрађене теме у част Дана Републике

Просветно одељење ИОНО расписало је, у част Дана Републике, неколико пригодних тема за ученике њихих и виших разреда гимназија. Темати су ових дана конкурсних прегледани и додешене су награде, у износу од 46.000 динара, онима који су их најбоље обрадили.

За обрађене теме: „Како ће се наши пионери одужити отабини“ награђени су: Стеван Миладиновић, ученик трећег разреда Друге мушке гимназије; Бранислав Живановић, први разред Прва мушка; Томислав Стојковић, трећи разред Трећа мушка; Ђорђе Корна, први разред Четврта мушка; Слободан Симоновић, трећи разред Осма мушка; Мара Болдовић, трећи разред Прва женска; Мирјана Виторовић, други разред Пета женска; Весна Тучковић, први разред Трећа мешеовита; Рања Божић, други разред Четврта мешеовита; Анка Крајсојевић, први разред Друга мешеовита (Земун) и Јелена Крстић, трећи разред Седма женска.

За обрађене теме: „У Новом Београду виу се застане свих наших народа“; „Лик совјетске омладине по романима: „Како се казмо чевки“, „Млада гарда“, „Повест о правној ноћу“; „29 новембар, оличење давнашњих тежњи наших народа за заједничким животом у независности, равноправности и слободи“ — награђени су по 2.000 динара: Јасмина Али, ученица осмог разреда Прве женске гимназије; Светлана Бохољак, седми разред Треће женске; Драгана Проквић, осми разред Четврта женска; Надежда Стефановић, шести разред Четврта женска; Иво Тартаља, осми разред Прва мушка; Светозар Лукић, седми разред Прва мушка; Ратко Грба, осми разред Прва мушка; Младраг Протић, осми разред Друга му-

шка; Александар Заборски, осми разред Четврта мушка; Драгољуб Најман, осми разред Четврта мушка; Снежана Штерин, осми разред Прва мешеовита (Београд).

Са по 1.000 динара су награђени: Милош Бандић, ученик осмог разреда Прве мешеовите гимназије (Земун); Миодраг Игњатовић, шести разред Прва мешеовита (Земун); Слава Борђевић, осми разред Прва мешеовита (Београд); Гордана Поповић, осми разред Прва мешеовита (Београд); Синиша Павић, шести разред Друга мушка; Дамјана Ружић, осми разред Друга женска; Милан Ђорђевић, осми разред Друга мешеовита; Нада Саросевић, шести разред Друга мешеовита (Земун); Нада Чуперовић, осми разред Друга мешеовита (Земун); Вера Огњеновић, осми разред Трећа женска; Бранко Вујковић, шести разред Трећа мушка; Младраг Хрљачек, осми разред Трећа мушка; Недежда Ђурић, осми разред Четврта женска; Невена Божић, четврти разред Шеста мушка; Милана Роки, шести разред Седма женска и Љиљана Симић, четврти разред Седма женска гимназија.

Објављујући имена награђених ми желимо да истакнемо младе људе чија се озбиљност, способност и воља за стварањем огледа кроз писмене радове, а желимо и да укључемо родитељима наших ученика и на овај начин потетицања стваралаштва код њихових деце.

Данас се још не може предвидети ни потврдити који ће од имена ових младих људи доспети значајна за нашу књижевност и публицистику, но озбиљност са којом су прилици обрађивали датих тема, као и спрешност у дух, којим су написали пројекти, отварају лепу перспективу. Б. С.

ПРЕД СВРШЕТАК ДРУГЕ ПЛАНСКЕ ГОДИНЕ

Предузеће „Никола Тесла“ МОЖЕ да испуни годишњи план

О испуњењу плана мисли сваки радни човек у предузећу „Никола Тесла“ и многи од њих, свакако, не верују да ће имати успеха, изгубили су поверење у своје снаге. Није ни чудо. Фабрика електричног материјала „Никола Тесла“ је једно од оних предузећа, које је у току ове године објективно подбацивало план услед објективних тешкоћа, а и субјективних недостатака. Да тешкоће нису несавладиве, показали су многи моменти из овог годишњег рада, када је овај колектив у извесном кратком периоду показивао успехе.

Подбацивање плана није у свим месецима ове године било подједнако. У појединим месецима радни колектив је живио, имао успеха, а после се опет брзо малаксавало.

У току првог полугодња план је подбациван све до маја месеца, тако да је дошло у питање испуњење полугодњег плана. У јуну месецу одржана је конференција на којој је колектив примио обавезу да крајем јуна је било успеха и великог премашења месечног плана, за читавих 180%, и тиме онемогућено сувањем велико подбацивање полугодњег плана, који је остварен са 82,7%.

У другом полугодњу план је исто тако подбациван. У октобру месецу је одржана конференција на којој је радни колектив примио обавезу да ће у част Другог конгреса КП Србије појачати такмичење и испуњити годишњи финансијски план до 29 новембра. Тада је одељење часовничара заказало такмичење свим осталим одељењима, што је допринело да се постигну извесни успеси. Најзад је предузеће постигло успех — испуњило је 27 новембра годишњи финансијски план за 102%, два дана пре дате обавезе. Велики чин и успешност борбе колектива у току месеца новембра показује само једна чињеница — у току новембра испуњено је 26,6% годишњег финансијског плана, значи, више од четвртине. Напори у току новембра показују да овај колектив, уз отклањање извесних слабости у производњи и синдикалном раду, а уз помоћ Главне дирекције, може испуњити годишњи план и по асортиману.

„Никола Тесла“ има можда од свих металских предузећа у Београду највеће објективне тешкоће. Фабрика се налази у скученим просторијама, нема довољан број машина и нередовно добија најпотребнији материјал за производњу. Ако се овоме дода да је у току целе године била слаба радна дисциплина, слаба организација производње и слаб синдикални рад, може изгледати да је ситуација у огледу испуњења плана безнадежна. Али то није тачно, јер се много од наведених слабости могу отклонити и план успешно извршити.

Шта треба да уради ово предузеће па да постигне успех?

У току ове године била је недовољна координација у раду између управе предузећа и синдикалне организације. Управа предузећа је ослабела се деловно на синдикалну организацију, не тражи њену помоћ, већ тежи да наређује, а то је немогуће. Овакав став треба исправити, успоставити добру координацију рада, јер и најбоља управа предузећа не може ништа без подршке синдикалне организације. Потребно је, такође, да се организују спречна саветовања најбољих радника са управом предузећа, која се досад нису одржавала, а имају велики значај за повећање продуктивности рада и побољшање организације посла.

Један поступак персоналног реферата илуструје довољно неправилан однос управе предузећа према синдикалној организацији. Персонални реферат је 27 новембра закључао кампању предузећа да би сви радници остали на синдикалној конференцији. За овај поступак најоштрије је синдикална подршка јер није спречила овакав, најоштрије речено, наређивачки поступак.

Да би се побољшала организација рада, потребно је убрзати увођење бригадног система рада који је тек у формирању а што је најважнији предуслов за успешно испуњење производних задатака и повећање продуктивности рада.

У предузећу се није водила довољна брига о људима, што се види и по томе да је управа предузећа тек у октобру месецу представила службенима снабдевача. Познато је да слаба снабдевање утиче и на снагу и на радну дисциплину. Због тога је важан задатак управе предузећа да по-

бољша снабдевање радника и да поведе свестрану бригу о сваком радном човеку.

Синдикална организација треба да побољша политички рад, кога скоро није било, да објасни радним људима да се тешкоће могу савладати уз ангажовање сваког појединца да појача борбу за радну дисциплину и да мобилише сваку снагу и да мобилизује сваку снагу. Без добрих синдикалних рада и мобилизације свих радника немогуће је савладати велике тешкоће и остварити план.

Управа предузећа треба да разради производни план на појединачна места да уведе свакодневну евиденцију рада појединца, чиме ће и синдикална подршка побољшати организацију такмичења које се одвијало до сад спонтано и неорганизовано.

Ни Главна дирекција металне индустрије није помогла у довољној мери овом предузећу да испуни своје планске задатке. Потребно је било да Месни одбор металача пронађе извесан материјал који је сувише лежао у Индустрији прецизне механике, па да „Никола Тесла“ оствари план једног артикла. И сами набављачи предузећа морају да покажу више иницијативе и снажљивости при набавци материјала. Што мање аката и претплати при набавци материјала, тим већи успех. Главна дирекција дужна је да форсира набавку материјала из предузећа која треба да испоруче материјал „Никола Тесла“. Осим тога, могла би да додели један потпуно испуњен камјон, који крене на отвореном пољу, овом предузећу, чиме би се умногоме побољшао довоз материјала и снабдевање радника.

Сви ови задаци су потпуно

изводљиви и остварљиви, само треба са вољом прегнути на посао и биће успеха. Радни колектив под руководством свог управног одбора синдикалне подршке треба да се уклати у коштак са тешкоћама и да не допусти да подбаци годишњи план. Пракса је показала да нема безизлазних ситуација. Треба се сетити Индустрије прецизне

механике која је крајем прошле године била још у горем положају, па је пре рока испуњила годишњи план. Радници „Никола Тесла“ треба да се сете и својих успеха у јуну и новембру месецу и да виде да имају довољно снаге да извојују победу и да остваре свој годишњи план по асортиману на време.

Трострука ударница Ангелина Исаковић, принуена ковино-брусачица металског предузећа „Никола Тесла“

Испуњавање производних планова у предузећима Комуналног одељења ИОНО-а

Комунално одељење Извршног одбора Београда обухвата разне секторе по следећим функцијама: градски водовод и канализацију, градски саобраћај, дистрибуцију електричне енергије, градска топла и хладна купатила, улице, путеве, мостове, све објекте градских зеленила, одржавање чистоће града, градска гробља и јавне објекте, као што су трамвајске станице, телефонске говорнице, рекламни стубови и друго.

Рачунајући рок од десет месеци, Комунално одељење Београда може дати следеће резултате рада по секторима.

Градски водовод и канализација
Колектив Градског водовода је успео у овој години да редовно даје довољно количину пијаће воде дневно троши се за пиће и око 10.000 кубних метара за прање и поливање улица и паркова. У Београду се дневно троши око две стотине литара, пијаће воде за једног становника, и 25 литара за прање. У последњем кварталу колектив је премашио производњу пијаће воде за 7,7 од сто, а речено воде за 1,4 од сто.

Већ у овој години радници водовода изградиле су седам нових бунара, а из године у годину изградња ће се повећавати. На подизању водоводе и канализационе инсталације, по инвестиционом плану, до 1 новембра постигнуто је испуњење задатака са 99,1 од сто од првобитног планског задатка.

Од инвестиционих радова канализације, најважнији је мокрулчи колектор, за који је било предвиђено да се изгради у дужици од 388 метара; међутим, колектив је успео да изгради 568 дужици метара. То значи, да је план испуњен са 142 од сто.

Градско саобраћајно предузеће
Предвиђено је да се за целу годину превезе 130 милиона путника; међутим, за прва три месеца превезено је 103 милиона путника, што значи да је прелатни превоз путника премашен за 65 од сто. Овај успех колектива градског саобраћаја са обзиром да се просечно ради са 140 возила, а планом је предвиђено да су дневно у саобраћају 163 возила.

Иако је успех већи него што се очекивало, ипак се осећа велика потреба повећања броја возила. Радници Градског саобраћајног предузећа изградиле су у току ове године у својим радионицама од старог материјала 15 моторних трамвајских кола и 29 приколица.

Инвестициони план Градског саобраћајног предузећа испуњен је већ 1 новембра са 122 од сто од

првобитног планског предвиђања. Од инвестиционих радова најзначајнији је објект трамвајска пруга Топчидер — Раковица, која је започета октобра месеца, а завршена је, по датој обавези, 29 новембра.

Градско предузеће „Пут“

Врло велики посао је извршен на одржавању улица. Оправљено је 111.000 квадратних метара коловоза, и 16.400 квадратних метара тротоара, од чега је 87.500 квадратних метара модерне калдрме. За ове радове утрошено је 23 милиона динара, а то значи да је план оправки премашен за 15 од сто.

Сви асфалтни коловози, у целом Београду, су ове године оправљени.

Инвестициони план испуњен је до 29 новембра са 63 од сто од предвиђених задатака. Рађено је на реконструкцији постојећих улица, а почело се и са изградњом једне улице по новом генералном плану. У овој години најважнији радови извођачи су се на следећим улицама: Кнеза Милоша, Душановој, Каленићевој пијаци са припадним улицама, Кеке Павловића, Ђурђевској, Улицы 29 новембра, Маршала Тита, Тргу Републике, Тргу братства и јединства и другима. План у потпуности неће бити испуњен из објективних разлога, углавном због помалка радне снаге.

На овим радовима умногоме су помогле омладинске и фронтске радне бригаде, које су својим залагањем пружиле велику помоћ стручним радницима.

Градско електрично предузеће

Захваљујући доброј организацији рада у предузећу, стручници великог броја радника и залагањем целокупног колектива, ово предузеће успело је да у току ове године уреди снабдева Београд електричном енергијом. И поред огромних тешкоћа са којима се колектив борио као, на пример, преоптерећење електричне мреже и недовољно снабдевање електричном енергијом од стране Електричне централе, ипак у Београду није бивало дужић обустављања електричне енергије. Дистрибутивни план за три квартала извршен је са 104 од сто, а годишњи план до 1 октобра са 76,5 од сто.

Потрошња електричне енергије у 1948 години порасла је за 65 од сто према 1941 години.

Од својих инвестиционих задатака Градско електрично предузеће испуњило је план свега са 46 од сто. Узрок тако слабом испуњењу плана је недостатак материјала, који се највећим делом увози из

иностранства. Изградњом извесног броја нових трансформаторских станица и полагања нових доводних линија ипак се успело да се електрична мрежа растерећи.

Управа за градске паркове

У погледу одржавања паркова постигнут је много бољи успех него ранијих година. Нарочито су редовно вршени, поправљени су стазе, биле културе су одржаване и уредно залаване, дрвце по парковима редовно је обављано.

По расадничима план је превазишао за 100 од сто, а произведено је преко 2 милиона садница дрвца и шибља које ће се кроз три до четири године моћи употребити за градско зеленило.

Пошумљавање комплекса терена — Народни парк на Звездари, спада у веће инвестиционе радове. У процесу изградње засађено је 230.000 садница, највише бора и хрasta, на површини од 43 хектара, а до краја јесење кампање биће засађено још 500.000 садница боровином и хрastовином, на површини од нових 30 хектара.

Од нових паркова изграђен је парк на Звездари, код Сојетске амбасде и на Топчидерском Брду, а започети су радови око Ветеринарског факултета и „Мостара“. Завршено је нових паркова на укупној површини од 4 хектара, а у граду на 14 хектара.

У граду је пошумљено око 3 хектара земљишта и засађено 110.000 садница. За дрвореде је посађено 1.200 нових дрвца, а поред тога израђено је скверова, травања и уређено је паркова око државних зграда на површини око 12 хектара.

Са свим овим радовима план инвестиција извршен је свега са 39 од сто. Узрок томе је недовољан број радне снаге, као и флукуација у појединим месецима. Нарочито је била велика флукуација радне снаге у месецима када се изводе пољопривредни радови.

Управа градске чистоће

Служба одржавања чистоће обухвата чишћење улица, сметлишта, чишћење фекалија, чишћења снега и прање улица. У Београду има 4 милиона квадратних метара улице површине. Планирано је да се сваког дана чисти 2.700.000 квадратних метара улице површине са 435 радника. Међутим, због тога што радници радије одлазе у индустрију, на овом послу просечно је запослено око 160 радника.

Иако са малим бројем радника, ипак се успела да се дневно очисти близу 2 милиона квадратних метара улице површине. То се успела савишним превазицањем норми,

Неизвршење плана снижења пуне цене коштања код предузећа локалног значаја

У низу задатака, које поставља планска привредна јеста и задатак повишења животног стандарда радног човека. Снижењем планске пуне цене коштања нашим индустријским производима, ствара се могућност појевитијања пуне цене коштања производа. Радни људи у нашој земљи, путем снижавања трошкова производње, стварају себи могућност да могу куповати за своју награду више намирница текстила и друге побе.

Са овим значајем снижења пуне цене коштања упознати су сви радни колективи. Објашњење је шта то значи за једног, а шта конкретно за њих саме, на су, знајући то, створили многа дела рационализаторства, боље организације посла, уштеде материјала и тако даље, — све оно што омогућује снижење цене коштања, а самим тим и повишење животног стандарда.

Локална привреда и њени радни колективи преузели су на себе задатак појевитијања робе, којом се снабдевају широке потрошачке масе града. Сва наша предузећа добила су конкретне задатке у погледу плана снижења. Но, иако су радни колективи били на време упознати са овим задатком, није му се приступило одмах и његово стварање почело је слабо. Предузећа нису добила уштедва од својих административно-оперативних руководилаца (дирекција) како ће и на који начин, под постојећим условима, најбоље организовати овај посао. Поред тога, предузећа нису направиле план снижења по елементима из структуре цена и по артикулима на којима се снижења могу постићи, како би најбоље и најефикасније вршила контролу извршења постављеног

плана снижења. Немајући ово, што је основно, наша предузећа нису могла имати ни евиденцију извршења постављеног плана снижења. Најчешћи разлог код свих предузећа за недостатак евиденције јесте неажурност књиговодства. То је југословенске руке руководству и онемогућило пронаће извршења снижења. Наравно, ово се не може примити као оправдање. Јер, код предузећа не постоји, изузев књиговодства, ни једна друга евиденција, путем које би било могуће да се прати свако радно место, свака бригада, испуњење свих радних налога итд. Књиговодство показује резултате, кроз обрачунаске калкулације и глобално, и као текмо може и треба да се користи и у сврху евиденције.

С друге стране, разлог неизвршења плана снижења пуне цене коштања код предузећа локалне привреде на територији града Београда јесте и недовољно интересовање синдикалних подружница и управа предузећа за овај задатак, који нема кампањски, већ свакодневни карактер. Синдикалне подружнице, чиме је задатак да помогну рад комисија које су

специјално образоване по овом задатку, у већини предузећа ни су ништа радиле по томе. Није било ширине у обухватању радника за рад у комисији за снижење. Неколико чланова ове комисије отишло је ретке плацеатке, који нису доносили плод. Тако је комисија постојала само на хартији. Најбољи пример како су се појединца предузећа алкаво и неодговорно односила према овом важном задатку, а и како су дирекције лавово контролисале испуњење тога задатка код својих предузећа, јесте случај, да је предузеће за израду металних производа „Титан“, у Београду, држало акт, добијен од дирекције, који се односи на план снижења тога предузећа, неколико месеци у фијоци једног службеника који, међутим, ни месеца септембра није знао шта да ради с њим.

Овакви примери алкавости и неодговорности према овом важном задатку углавном су отклонили од предузећа и дирекција, пошто су се увидели учињени пропусти. Па ипак, све до сад учињено показује да је од стране дирекција и предузећа овај задатак схваћен као задатак другостепеног значаја.

Посматрајући целокупну реализацију плана пуне цене коштања код предузећа локалног значаја на територији града Београда, најбоље резултате показују предузећа хемиске и текстилне, као и неке индустријске, а најслабије предузеће металне индустрије. Ово доказује да су разлози, које наводи остала предузећа и њихове дирекције, за неизвршење плана, и поред постојећих објективних тешкоћа, уствари нетачни и одбрањиви.

Насупрот великим пропустима који су учињени од стране књиговодства и дирекција предузећа, стоји стварно залагање радника. Они су показали, у појединим предузећима, лепе примере рационализаторства, иницијативе, уштеда материјала и пожртвованости на послу а то све ствара подлогу за снижење цена наших производима. Предузећа и дирекције су дужне, баш због оваког залагања радника, да правилно воде евиденцију њиховог рада како би радници могли да буду награђени и истакнути.

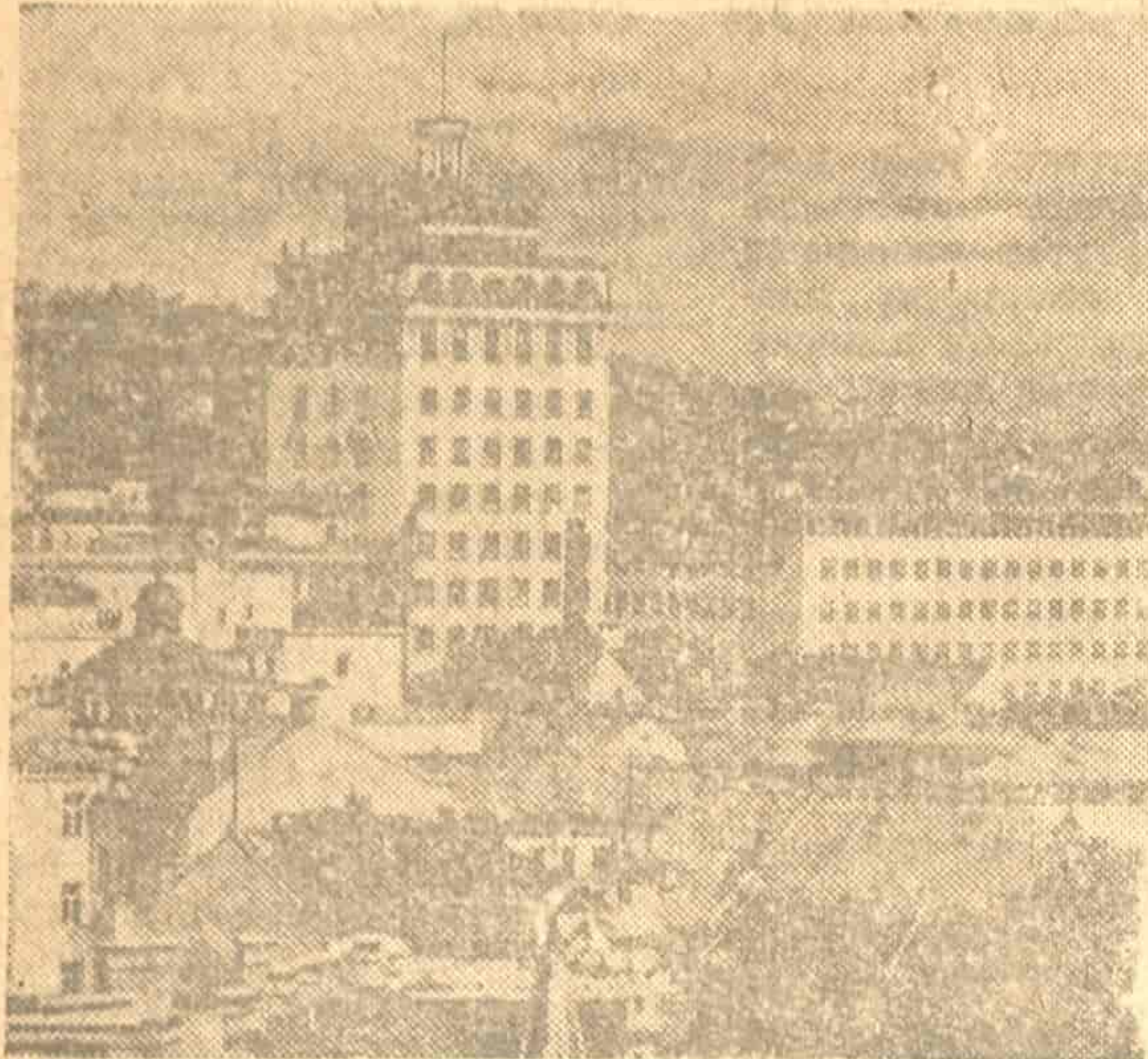
У првој години планског рада ч предузећима локалног значаја, као што се види, било је крупних недостатака: слаба евиденција, неажурност књиговодства и слаба одговорност према извршењу планских задатака. За све ове недостатке носе одговорност, поред управа предузећа, и дирекције, јер нису пружиле довољну помоћ предузетима на терену. Овакве грешке носе велику штету правилном развоју наше локалне привреде па стога треба предузети све мере да се оне више не јављају.

Руководници наших предузећа, синдикалне организације и сви трудбеници треба свакодневно да се боре за испуњење задатака које је пред радне масе поставила Партија на Петом конгресу КПЈ, а међу којима је као веома важан, и задатак повишења животног стандарда радног човека — грађегла социјализма у новој Југославији.

Др. ДОНОВИЋ

СРЕДИШТА НАШИХ НАРОДНИХ РЕПУБЛИКА

Љубљана решава станбено питање у сарадњи с радним народом

Небогичник у Љубљани

Као и у свим правдома где се брзим темпом напредује индустрија, тако и у Љубљани станбено питање притиском заостаје иза све бржег развоја града. Успешно решење станбеног питања могуће је једино правилним спровођењем у живот линије коју је поставио друг Кадрич, у погледу подизања животног стандарда радног народа, — линије коју треба са свом озбиљношћу да прихвати све установе и предузећа, сви органи власти до народних одбора. Иако је то једини начин, решења станбеног питања, које ће до краја ликвидирати станбено питање у нашим правдома, ипак би било неправилно и штетно занемарити административно-политичке мере наших народних власти, које бар донекле ублажавају тешко стање, а што је још важније, поправљају неправде учињене радном народу у погледу станова. Те неправде осећају радне масе на својим

леђима још и данас, као наслеђе политичке владавине класе бивше Југославије.

Повереништво за станбене послове ГНО у Љубљани, свесно од колике је важности сарадња народних власти и широких народних маса, ступило је у везу са синдикалном и фронтном организацијом у Љубљани, ради што успешнијег решавања станбеног проблема. Са синдикатом је била постигнута усака сарадња, која је донела веома добре резултате већ за кратко време, те све више и више ишчезава бирократско и бездушно решавање појединих случајева. При сваком рејону формирања је синдикална комисија чији је задатак да се стара о станбеним питањима. Комисије са истим задацима налазе се и код сваке синдикалне подружнице. Откако раде ове комисије, не само да су тромесечни планови дистрибуције станова реализовани, него су створени сви услови, да се они могу потпуно реализовати. У сарадњи с члановима синдиката дата је могућност да се тачније и праведније одређује приоритет појединих чланова, а рејонска синдикална комисија саставља приоритетни списак за читав рејон. Нарочите успехе постижу комисије при утврђивању недовољно запослених станова, у којима се могу сместити самци као потетанари. У последње време ескоре све ове случајеве решавају самостално те комисије, које утичу на чланове синдиката убеђивањем и приказивањем станбених потреба у граду.

Као пример може да послужи конференција одржана у новембру са станбеним референтима свих синдикалних подружница. Овој конференцији присуствовало је око 400 чланова синдиката, који су јавно претресли 80 случајева за доделу станова и сваки референт морао је аргументовати нужност и хитност свог предлога. Конференција је после дискусије с разумевањем прихватила све предлоге које су израдиле комисије у сарадњи са повереништво за станбене послове. Учесници су били одушевљени таквим начином решавања важних животних питања радног народа и својом дисциплином омогућили успешан рад конференције, која значи и политичку победу

на путу остваривања бољег живота радничке класе.

Недавно је била поведена систематска акција у циљу да до краја ликвидира раскошно становање непродуктивних и противничких елемената, док хиљаде радничких породица живе у неподесним станима. На иницијативу широких маса и синдикалних организација, а под руководством КП, одлучено је било да се приступи том питању са свом револуционарношћу. Најбољим представницима радничке класе било је поверено да скупе податке о непродуктивним и спекулативним елементима, који заузимају најбоље станове у средњој града. За кратко време било је регистровано око 200 породица, које ничим не могу оправдати своје присуство у најбољим деловима града, чиме одузимају најосновније животне услове радном народу, који све жртвује за изградњу социјализма. Један део тих породица био је несељив на периферији, а неке породице чак из града, уколико имају ма какву могућност да живе на селу. Овај начин решавања станбеног питања продужиће се све дотле, док се потпуно не измени структура стаништва, догод непродуктивни људи буду уживали угодности центра града, доклегод и један спекулант, односно агент реакције и империјализма, ужива плодове радних руку. Радни народ је са одушевљењем прихватио ове мере народне власти, што се вероватно одразило на понечитој конференцији, која је истинила потребу доследног настављања ове акције.

Треба да поменемо још један начин спајања задатака народне власти с радом масовних организација. Ради се, наиме, о иницијативи Освободилне фронте, која је ове године поставила властити план изградње станова као и других грађевина. Фронтанска организација или је дала иницијативу за извођење оваквих радова, или се обавезала да изврши неке радове из инвестиционог плана Г. Н. О. Овим начином било је могуће заинтересовати много већи број становника за доброволни рад него на другим радницама, јер су то обавезе које су примили чланови Фронта на

себе. Највећи радови по плану Фронта претстављају станбене зграде на Амброжевом Тргу, које су биле започете ове године и приближавају се крају. Трошкови ће бити минимални (за 5 станбених блокова око 9 милиона динара), јер ће сви радови бити обављени добровољном радном снагом.

Упоредо с овим, поменимо још иницијативу неких синдикалних организација, које граде станове за своје чланове добровољним радом и то поред обавеза за план Фронта. Предузеће „Вино“ изградило је 18 станова и 15 соба за самце, грађевинско предузеће „Меград“ 12 станова, даље „Литострој“, Министарство индустрије и рударства, Творница папира, „Тканина“, Спљосно станбено подјетје итд. На иницијативу Г. Н. О. многе синдикалне организације обавезале су се да дограде недовршене приватне зграде, у којима има око 275 станова. Више од 40 ових станова већ је дограђено или се налазе у градњи.

Тако се Г. Н. О., фронтанске и синдикалне организације у граду спремају да ову сарадњу још више продубе и прошире у идуюћој години. У уверењу, да само овим неће моћи до краја да реши станбено питање, Г. Н. О. завршава припреме плана изградње нових станова за 1949 годину, у којој ће бити изграђено много више станова него ове године. Истовремено ће упорно тражити да свако предузеће односно установа гради станове за своје раднике и намештенике, јер ће једино тиме ово питање бити повољно решено. Но, о извршењу овогодишњег плана и о будућем плану требало би говорити на другом месту.

Иако нисмо још успели да решимо станбено питање, ипак смо успели да решимо две ствари. Прво, вратили смо станове свим породицама којима их је окупатор одузео, а друго, упркос станбеној кризи, данас у Љубљани нема ни једног новека без крова, што је пре рата била веома честа појава.

Лео КОВАЧ ИТ

ПОВОДОМ ОДРЖА ТОГ ТАКМИЧЕЊА КУЛТУРНО УМЕТНИЧКИХ ДРУШТАВА

Могућности даљег развоја драмских секција београдских културно-уметничких друштава

У културном животу Београда рад аматерских позоришних група заузима, у последње време, значајније место него што је то био случај прошлих неколико година. Живо сведочанство о тој чиници, позитивној за наш позоришни живот опште, пружило нам је недавно одржано такмичење драмских београдских културно-уметничких друштава. На том такмичењу не само да је учествовао велики број секција, већ је запажен и знатни пораст квалитета претстава.

неколико талентованих интерпретација сасвим или скоро сасвим погрешних концепција. Ту ману налазимо више пута и на нашим професионалним сценама, али као што се са њом не можемо тамо да помислимо, тако не можемо ни овде. Тим редитељима аматерских

претстава треба помоћи у том правцу, указати им на њихове недостатке и пропусте, усмерити њихове способности на правилан пут. Ако се изврши ревизија редитељских драмских секција, те онима који имају услова за даљи рад пружи уметничка и идеолошка

помоћ у току њиховог рада, тада на идуюћем такмичењу нећемо видети више грубље грешке у избору репертоара, подели улога и идејној постави претставе. Тада нећемо гледати како се добронамерни аматери муче са комадима којима нису дорасли (узмимо

са овог такмичења за пример Вал заковог „Меркаде“-а), а у комадима који се буду играли свако ће играти улогу која му заиста највише одговара.

Најистакнутија остварења овог такмичења („Кир Јања“ у интерпретацији „Абрашевића“, „Мало-

прањани“ које је смело прихватио „Горан“ и „Механа на друму“, гешка једнолична А. Чехова коју је можда још смелије предузео да прикаже „Жарко Зрењанин“, иако најравнотежнија, спољне дотерана и са више прилично зрелих глумачких остварења у погледу идејној имају јасних недостатака.

Кир Јања није ни вечни шкртац који од рођења носи у себи клице неке ванвременске и ванпросторне шкртости, развијене у патолошко пречење над новцем, већ живи, истинити продукт једне одређене друштвене констелације, кога Стерија није ни измислио ни позајмио из неке раније епохе, већ га генијално захватио из живота своје средине и заузео према њему оштар сатиричан став. У Кир Јањи с овог такмичења то нисмо осетили. Један вешт редитељ и један талентовани глумач, само због непрецизности основе, одвели су Кир Јању у драму, местимично у скоро трагичну, искрену патњу због злог удеса. Сатира и оштар, али здрав смех су нестали. Оштрица је отупљена, а то Стерија сигурно није хтелео.

„Малопрањани“ Максима Горког, без носкоца новог и здравог у лицу Нила у првом чину и с његовом појавом тек у другом чину са неочекиваним изразом ситуационе пакости, — то су малопрањани без душе осуде, то нису малопрањани који уступају, хтели или не хтели, место бољима од себе. Тетерев херојске патње и геста (у интерпретацији талентованог Миодрага Терзића) није могао да једном грешком испусти другу.

У „Механи на друму“ нисмо доволно осетили онај свет ван механа, који се на сцени не види у својој целини, већ кроз своје трагичне одломке испуљене случајно једне олујне ноћи. Судбине свих тих одломака нису случајне као њихов сустрег. Њих поставља све уста ви једног одређеног развоја, нит који нам није дочарана, јер није била јасна ни редитељу.

Објективности ради мора се истаћи, да споменути три претстава правилније постављене и само са изузетним изменама у подеми, мирно би се такмичиле са бољим остварењима наших мавих професионалних позоришта. Према томе и глумачки аматери и редитељи тих претстава имају још веће могућности но што су то овом приликом показали.

Основни је утицај да су сразмерно веће могућности и осталих драмских секција и да им свима треба помоћи да те могућности и остваре. У њиховим редовима има и талентованих појединаца и задивљујућег колективног елана. Питање је само времена када ће која секција постати озбиљан такмац онима нег-стали најбољих, које се засада издвајају у водећу групу.

Што се тиче прве три групе, узет је према њима у горњим редовима строжи критеријум јер, уколико је нека група боља, од ње се више и тражи.

Станислав БАЈИЋ

Спољно-политички догађаји

ФРАНСОА ПОНСЕ У СПЕЦИЈАЛНОЈ МИСИЈИ

Кејова влада извукла је из прашњавих архива „мекано“ дипломату Франсоа Понсеа и поверила му вођење преговора око Рура са англо-америчким монополистима. То није случајно. Понсе има за собом дугу дипломатску каријеру, саобраћао је и био у пријемним везама са Хитлером и Мусолинијем. Понсе је увек одлазио тамо где је требало умилостивити империјалистичке апетите.

По традицији француски амбасадор у Немачкој био је „човек поверења“ француских магната челика. Понсе је био уско везан са свемоћним трустом Комите де форж и као такав, односно као претставник Француске провезо у Берлин од 1931 до 1939 године. Године 1938 њега је обавестио фон Нојрад да ће Немачка улазити у Аустрију, али ни он ни француска влада нису ништа предузели. За време Минхена Понсе је спроводио наређења Бонеа, француског министра спољних послова и умјеривао Хитлера, уверавао га учини самота рата да француски народ није за рег. Разуме се, немачки фирер повукао је из тога потребне закључке и без великог размислања извршио инвазију Француске.

Пре тога Понсе је поносно у овом последњем извештају Ке д Орсеу написао, понављајући Гебелсове речи: „На дуги начин нисмо добија, ако не ризикујемо да кутри срећу“. То је било образложење заједничке француско-немачке изјаве, изјаве која је довела до окупације Француске.

Понсеова дипломатска каријера пуна је сличних примера. Године 1939 он је седео у италијанској скупштини када је Ђано ди-жако свој велики антифранцуски говор. Фашистички посланици су клицали: „Дибутти, Корзица, Нила“, а чланови фашистичке владе потсмешљиво су гледали на претставника Француске. Понсе, непомичан — сведок ових фашистичких захтева за француском територијом — није напустио фашистичку скупштину, Али зато заједно са Бонеом он је затанкао целу аферу, — француска штампа је приказала овај догађај као безначајан.

Ових неколико сличница из дипломатске каријере Понсеа, човека који претставља Француску у име трустова челика приливком разматрања рурског питања, довољно убедљиво говоре како и на који начин ће бити брањени национални интереси Француске. Понсе може само да заступа њихове интересе трустова челика и да се унеколико погађа са експонентима америчко-енглеских монопола.

ИСТРАГА ПРОТИВ ЛИЦА X

Комунистичка парламентарна група у француској народној скупштини оптужила је Влумов Социјалистичку странку и њен орган „Поплиер“ да примају новац из иностранства. Комунистички посланици затражили су да се поведе истрага. Они су изнели многе бројне доказе за то. Њихове наводе потврдио је и лондонски реакционарни лист „Деј-

ли телеграф“ који је објавио чланак у коме каже да су британска лабуристичка странка и вођство „Фред-униона“ у току последњих 12 месеци упутили Влумовој странци и депатчском синдикалу „Форс увријер“ пет хиљада фунти стерлинга. Новац је упућен у Француску са дозволом британског министра финансија Морисона, а трансакција је извршена преко енглеске Народне банке. Помовину новца примио је Влумог „Поплиер“, лист у коме је неки дан сам Леон Влум бестидно писаво да Совјетски Савез потпуно мора долазак фашисте де Гола на власт, јер је овај тобоже антиамерички расположен. Да су комунистички посланици били у праву потврђује и изјава претставника Америчке федерације рада да је „Форс увријер“ у из Америке упућено шест и по хиљада фунти стерлинга. То су чињенице.

Али комунистички посланици нису у вези ни у француској скупштини. Агит америчког капитала, Влумов социјалиста Мок, ондуко је комунисте да примају новац из иностранства, да је шпрајк рудара финансирао из Кремља, из земаља иза „вођене завесе“, Социјалност и помоћ радника свих земаља рударима шпрајкачима претставници француске реакције промислили су као помоћ француској Компартији. Располагајући великом у скупштини, када се скупштина прибрала“ („Филтар“) наређено је да се поведе истрага против лица X — лица преко кога је КП тобоже примала новац из иностранства.

Уставри, лице X је веома познато у Француској. То су вођства Влумове странке и Жуосовог „Форс увријер“-а. Као прилог истраји против лица X потребно је навести и ово. Преседник Апелационог суда одбио је захтев напредне француске штампе да одреди суд коме би могла туђити префекта Париза Леонарда ради забране појединих бројева листова. У исто време суд Сенске области почео је истрагу „због убојања морала код војске и народа путем убојања од стране КП“. За што? Из једноставног разлога што су на плакатима приказивана крвава, измрцварена деца услед експлозије атомских бомби, зато што су плакати били антифашистичког карактера.

„ТАЈАНСТВЕНИ“ БРИТАНСКИ СВЕДОК НА ХАШКОМ СУДУ

Добро тренирани агент Гестапоа, сада британски сведок на Међународном суду у Хагу, Ковачић, не може да одговори на многа питања адвоката Пјера Кота. Провокатор Ковачић, иако изгледа више као британски стручњак него сведок, стално се збуњује пред питањима албанског бранитеља Кота. Британци се жале да је дезертер Ковачић подвргнут сувише дугом испитивању.

Као што је познато овај плански сведок Велике Британије на хашком суђењу тврдио је тачно истину јуца оног поподневна када је тобоже видео југословенске мише. На то је Кот хтео да испита његов вид. Он је поднео суду мали дијаграм и упутио Ковачића који од ова два приложена крута има мале ро-

говне. Као што се могло очекивати „тајанствени“ британски сведок, који је из велике удаљености „видео“ мише на југословенском броду у Крфском Каналу, одбио је да одговори. Британски генерални заступник увидео је да се његов сведок збуњује и прискакао му је у помоћ. На крају ни то није помогло и затражио је да се одложи испитивање.

Гестаповац Ковачић био је приправљан на сва питања. Ништа му није помогло. Он није извршио задатак и све више губи поверење код својих британских господара.

„ПОХОД У ЕВРОПУ“

Једно америчко добротворно друштво приредило је у Њујорку изложбу на којој је изложило сликарске радове Винстона Черчила и Драјта Ајзенхауера. Слике су продаване у „добротворне“ сврхе. Обојица аутора изјавили су да немају никаквих уметничких претензија, — радили су их одмарајући се у Африци пре искрцавања на европско копно. Међутим, иако немају сликарских претензија, Черчил и Ајзенхауер већ су стали на цело ранг-листе ратних хушкача.

Ајзенхауер, командант савезничких снага у другом светском рату, пошао је путем ратног хушкача Винстона Черчила. После Черчилових мемоара и Ајзенхауер је објавио своје успомене из рата назвавши их „Поход у Европу“. Америчка штампа увелико рекламише ову књигу. Поред све рекламе издавача Даблдеј энд камени и других читалац може бити испуњен незадовољан, јер у њој неће наћи ништа ново. Ајзенхауер развија и образлаже теорију америчких империјалиста о потреби одрицања и ограничења националног суверенитета појединих земаља.

„Демократије морају схватити да је свет сувише мали за круга схватања националног суверенитета, која су се развила у доба када су нације биле довољне саме себи и кад су се за своје благостање и безбедност могле ослонити на саме себе. Ниједна од њих данас, закључује бивши командант савезничких снага, не може бити сама“. На исти начин говори десни социјалиста Влум и ратни хушкач Черчил. Разуме се, ова теорија одрицања националног суверенитета нема много присталица у западној Европи, сем уског слоја крупне буржоазије.

Ајзенхауер понавља многе познате ствари. Али једно је интересантно. Он говори о „чуду“ које је довело до окончања рата — англо — америчком јединству. Но, он мора да призна да је између њега и Черчила долазило често до размислања и да је Черчил био упоран све до последњег часа у извршавању предвиђених акција. Пун хвале за ратног хушкача, „вођу и инспиратора који отелотворује британску храброст и отпорност у негодима“, Ајзенхауер индиректно признаје да је Черчил онемогућавао отварање другог фронта да је био присталица операција преко „слепог црева“ — на Средоземљу.

Черчил је стекао са својим мемоарима славу међу империјалистима. Ајзенхауер је може повећати само међу ратним хушкачима.

Пуну помоћ нашим ватрогасцима, јер они пожртвовано помажу нама у питању су не само имања него и животи

Како знамо која долази насту- па и опасност од пожара, много већа него у летње лане. Ватрогасна милици- ја има сада теже задатке, али зато и од предузећа и од поје- динаца треба да добија пуну по- моћ. јер у питању нису само и- мања него и животи.

Ситнице могу да доведу до крупних ствари. Дешава се да укућани напусте кућу, а остаје ватру у пећи. Врата су на пећи оштетена, паду, проспе се же- раница и букне стан, а са тим стаком и цела кућа. Догађају се и то да су ови случајеви били ноћу, јер у стању није било ни- кога, пошто су отишли, речимо, у позориште или биоскоп.

Биоскоп мора да буде грађен, као и свака друга дворана која прима велики број људи, по на- рочитим прописима. Ми имамо у Београду многе остатке прошло- сти који се морају поправити. Имамо на биоскопима врата ко- ја се отварају унутра а не спо- ља, што би при свакој ланици направило такву гужву да би стотине људи могло бити изгаве- но, угушено и спаљено. Ако шар- ке буду окренуте на другу стра- ну да се врата споља отварају, спасавају се многи и многи жи- воти у случају катастрофе. По- ред тога, већи број дворана не- ма довољно помоћних излаза или уопште нема помоћних излаза. То би се све могло врло лако и врло брзо поправити проваљи- вањем неких зидова и отварањем врата.

Пожари настају у 98% пре- ма статистици београдских ват- рогасца, из чисте непажње, а не због више силе, због грома или тако нечега. Легне неко са- цигаретом и не пробуди се, јер упали своју постељу и себе са- мог.

Статистика београдских ватро- гасца показује даље да је сра- мерно много мањи број пожара у предузећима, него код поје- динаца. Предузећа имају своју специјалну ватрогасну службу са обученим добровољцима. Ватро- гасна милиција одржава специ- јалне течајеве да научи те рад-

нике и службенике како ће у се- у своје предузеће снаћи у слу- чају ватре. Предузећа су обаве- зана да држе ватрогасне справе, ма да има неких руководилаца, како се наши ватрогасци жале, који кажу:

— Шта ће нам тај курс! Шта ће нам та ватрогасна справа! Пре четрдесет година савидама је ова кућа и никада још није горела...

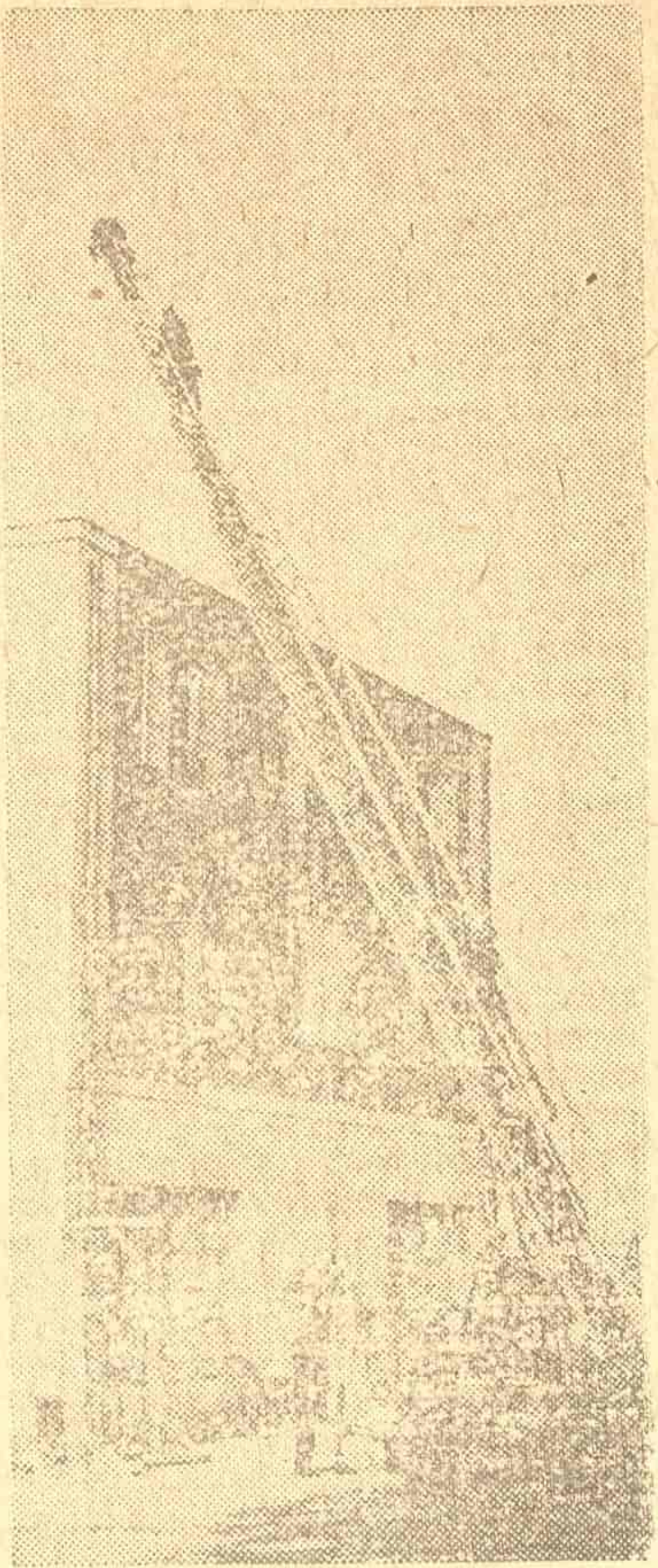
Као да је то неки разлог и као неко обезбеђење.

Свако предузеће у случају по- жара предузима одмах проу по- моћ. прво гашење, али у исто време телефонира броју 22-121 или 22-122. Наши се ватрогасци љуте, ако не буду позвани, ма- кар то била и ситуација, али у и- сто време жале им је када стиг- ну у предузеће, као што се то у једној фабрици ономод дес- ло, па виде да су све справе не- искористишене, ма да су они има- ли и шркове и тугуген. Не тре- ба сматрати ни да је ситуација мали пожар, па не звати ватро- гасце, али исто тако не треба чекати тих њихових пет минута колико им је потребно да доју- ре, него се помоћи и сам.

Захваљујући обазривости и за- хваљујући мерама обезбеђења да се спречи избијање пожара, да- нас имамо много мање позива него раније, а лакше узбуне су необично ретке. Некада су раз- ни манули позивали ватрогасце да дођу на Дорћол или на Чу- буру, ма да пожара нема. Тел- ефонска централа контролише да- нас позиве и ти се лакши алар- ми, као кривично дело оштро ка- жњављују.

Београдски ватрогасци имају тежак и одговоран посао у коме се, када затреба, за туђ живот жртвује свој. На већи број по- жара у мирно доба имао је Бео- град 16 децембра 1936 године, када је за 24 часа избило 48 по- жара, просечно сваких тридесет минута по један.

Данас у Београду бива дана да нема ниједног пожара. Још би боље било, кажу нам руко- водници наше ватрогасне слу-

Ватрогасци на послу

жбе, да предузећа имају увек до- бро обучене ватрогасне добро- вољце и да чувају у реду справе. Осим тога, када се зидају нове зграде, треба предузети све што је потребно да би се пожар спр- ечио или, у горем случају, брзо угасно. У једној фабрици посто- јала је доскора дворана са гво- зденим вратима и са решеткама на прозорима. Гвоздена врата су се аутоматски затварала и да је било неког ложиља, као на не- кој ломачи сви би изгорели. Ва- трогасна милиција изменила је врата и прозоре, како се у тој дворани, где су одржаване кон- ференције и концерти, не би до- годила велика несрећа.

Зато ватрогасна милиција с правом и очекује од свих Бео- грађана који нису лакомислени да је помоћу у њеном корисно- ме раду.

ПОТРЕБА ШТО СВЕСТРАНИЈЕ БРИГЕ О ДЕЦИ!

О неправилностима у раду неких дечјих установа

Од правилне организације и пословања дечјих домова и домова за одојчад и малу децу, од љубави и бриге према деци који показује осећање дома и од његовог унутрашњег уређења зависи и каква ће однос пре- ма домовима имати родитељи. Брига народне власти и наша но- ва друштвена стварност, безуслов- но траже да дечји домови буду за нашу децу други родитељски дом.

Међутим, неки дечји домови у Београду, као Дом „Петар Дра- шин“ и Дом за одојчад и малу децу још увек нису на оној ви- сини на којој би, према постоје- ћим могућностима, могли да буду. Још увек има много недостатака и неправилности, како у односу управе и стручног особља према деци тако и у погледу унутра- шњег изгледа ових домова. У че- му се огледају сви недостаци не- правилности?

Управе ових домова више се ба- ве администрацијом и текућим у- правним пословима, него што се баве проблемом правилне органи- зације рада у domu, његовим унутрашњим уређењем и изгледом, пружањем свакодневне помоћи стручном особљу, здравственим и хигијенским приликама у domu, снабдевањем и исхраном деце. Не- достаје свакодневне упорне бор- бе са потешкоћама ради стварања што бољег и удобнијег живота де- це у domu. Овакво руковођење у- становом је и узрок свим осталим слабостима ових домова.

Известан број васпитачица и не- говатељица има хладан и готово, механички однос према деци. Ра- зумљиво је да су неговатељице и васпитачице, у недостатку струч- них кадрова ове врсте, преоптере- ћене, тј. на њих данас пада већи број деце него што би требало али ова чињеница не сме ниго- лико да умањи већ, напротив, да још више ојача њихову бригу и негу према деци. Таква однос пре- ма деци долази највише због по- литичке и стручне неизграђености и недовољне свести неких наших васпитачица и неговатељица; све- дочи да оне још нису довољно свесне значаја свих насталих дру- швених промена. Стога се наме- ће потреба за интензивнијим по- литичким и стручним радом са неговатељицама и васпитачицама, за оснивање стручних семинара за њихово стручно уздизање.

Здравственом стању деце не по- свећује се довољна брига. У domu за одојчад и малу децу недовољ- но се негују болесна деца, не изводе се чешће на свеж ваздух, не хране се увек на време. Особ- ље у domu врло ретко се лекар- ски прегледа. На поклона се до- вољна пажња ни хигијени дома. Прозори су прљави и неопрани. Ходници и споредне просторије су запуштене.

Васпитни рад са децом у овим домовима врло је слаб и засео. У domu за одојчад и малу децу нема играчака, а и уколико их нешто има, оне служе само за гледање. У domu „Петар Дра- шин“ васпитачице каткад ангажу- ју децу за рад на пословима ко- је треба да обавља особље дома, уместо да више времена посвете њиховом васпитању. Васпитни рад не спроводи се плански и орга- низовано. Деци се не пружа до- вољно разигде и забаве и не по- клана се довољно пажње њихо- вом правилном изговарању речи и другом поучавању. Такво ста- ње у васпитном погледу у овим дечјим домовима последица је недовољне стручне изграђености васпитачица, као и недовољног залагања особља.

Не посвећује се довољна брига исхрани деце. Храна која се спре- ма деци једнолична је. Не прави се јеловник за недељу дана, што би омогућило да се предвиди ра- знообразнија храна. Треба се стара- ти више о комбинацији јела да би деца дошла до више витамина. Не пази се ни на начин хранења де- це. У domu за одојчад и малу децу сестре хране децу сувише брзо. Количина хране се не пре- мерава стално, те деца не добија- ју увек онолико хране колико им је лекар прописао.

Такво стање у овим дечјим до- мовима потиче и из нездравог од- носа између самог особља. У раду неговатељица, васпитачица и помоћног особља влада сепарат- но и строга подељеност. Особље је строго подељено. Неговатељи- ца неће да поздраве васпитачи- ци позитивно особље неговатељи- цама и обратно. Стручно особље гледа с висине на средње струч- но, а ово на помоћно. Још увек не влада међу особљем ових до- мова дух једне јединствене, дру- гарске, компактне заједнице која би сва била прожета испуњењем

свог основног задатка — пружања што је могуће веће удобности и бриге нашој деци.

Што је дошло до оваквих непра- вилности, нарочито у domu за о- дојчад и малу децу, кривица је и до одговорних службеника у О- одељењу народног здравља и соци- јалног старана ИОНО-а, који тре- ба да врши надзор над радом о- вих домова. Исто тако, може се замерити Одељењу што није пруж- жало довољно помоћи управама дечјих домова.

Даље, да је постојала тешња са- радња између масовних организа- ција, а нарочито АФЖ-а, и деч- јих домова, сигурно је да би се овакве неправилности још у ко- рену откљаниле. Зато би био је- дан од крупних задатака АФЖ-а, да преко својих организација прати рад дечјих домова и пружа пуну помоћ управама, сарађујући с њима ради што бржег и пра- вилнијег оспособљавања дечјих домова.

Само најхитнијим уклањањем свих, до сада запажених непра- вилности у раду домова и даљом непрекидном бригом да се деца обезбеди што лепши, бољи и у- добнији живот, моћи ћемо од деч- јих домова створити заиста узор- не установе, — кочачнице нових социјалистички изграђених кадро- ва.

Вас. СКАЛА

Нове књиге

- Михаило Лађић: Извидница — припо- ветке, издање „Просвете“, Бео- град 1948, ћирилицом, страна 271, цена 46 динара.
- Балзак: Гопсек, издање „Просвете“, Београд 1948, ћирилицом, стра- на 83, цена 9 динара.
- Шандор Гергеј: Витезови и хероји, издање „Просвете“, Београд 1948, ћирилицом, страна 142, цена 30 динара.
- Б. М. Валтровић: Позориште с лут- кима, издање „Просвете“, Бео- град 1948, ћирилицом, страна 115, цена 50 динара.
- Одлуке Петог конгреса Комунистичке партије Југославије, издање „Културе“, Београд 1948, ћири- лicom, страна 117, цена 14 динара.
- Иво Андрић: Нове приповетке, изда- ње „Културе“, Београд 1948, ћирилицом, страна 247, цена 56 динара.

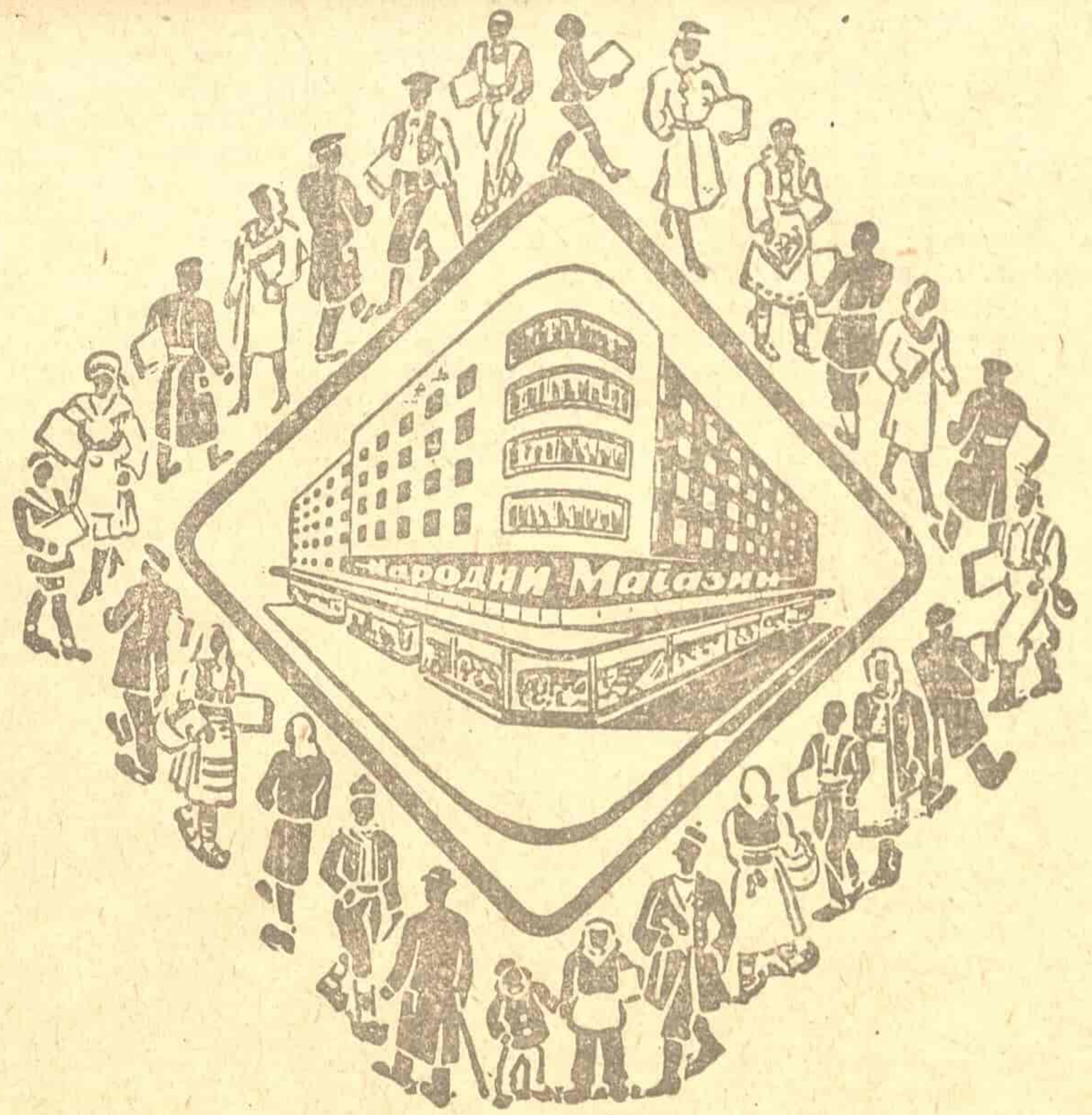
Текстилна индустрија

„Стаљинград“

Тек. рачун код Народне банке
КР Србије 1-4310632

Израђује све врсте

ПАМУЧНИХ као и ВУЧЕ-
НИХ ТКАНИНА У СВИМ
БОЈАМА И ДЕЗЕНИМА

Народни магацини

Кнез Михајлова 5 БЕОГРАД Кнез Михајлова 45

ПРЕПОРУЧУЈУ ВАМ СВОЈ БОГАТ ИЗБОР:

колонијала, текстила, конфекције, галантерије, кожне галантерије, канцеларског материјала, кућног и канце- ларског намештаја, парфимерије и козметике, бижу- терије као и остале разноврсне робе

НАРОЧИТО ВЕЛИКИ ИЗБОР ТЕКСТИЛА У СЛОБОДНОЈ ПРОДАЈИ

У интересу је сваког појединца да пре него се одлучи на куповину, посети наше продавнице

ДРЖАВНИ СРЕСКИ МАГАЗИН СРЕЗА ЗАЈЕЧАРСКОГ

ДИРЕКЦИЈА ЗАЈЕЧАР, Трг О- слободна бр. 10, — Теле- фон 68. — Пошт. фак 13. — ЧЕКОВНИ РАЧУН код филијале Народне банке Зајечар бр. 26-692.000 — ТЕЛЕГРАМ „СЛОБОДА“ Заје- чар. — СНАБДЕВА Среза зајечарски свим врстама робе као: тек- стилном, гвозђаријом, колони- јалом парфимеријом и сви осталим артиклима широке потрошње, у своје 24 продав-нице: робом слободне продаје и гарантованог снабдевања.

24 ПРОДАВНИЦЕ

„Слободна“ ЗАЈЕЧАР

КУПУЈ И ПРИМА ПОНУДЕ за све врсте индустријске робе како од индустри- је тако и локалних предузећа и ситног занатства

За главу и ранама Државна

Било сам тада потпуно нов у пуку. Кад смо изнутра кренули напред у дугој поворци тенкова, одредили су ме у теретни камион од две тоне. Уз вођан је седео наредник. Јаше га је повукао за рукав, упознао нас и дошао да негда да је „жива архива пука“. Затим смо кренули. Тенкови су шкринили по асфалу, хука мотора је одјекивала ваздухом, деца су испривала и запискивала уши мршавим прстима, девојке су махале више него обично и значе, као да су знале — а свакако да су знале — да овог пута пролазе туда дивизије одређене за инвазију, али не иду на маневар, него у правцу: Енглеској на југ. Увече је требало да будемо у Адлерштуту, где сам једном био на вежби, а одакле право у луку, на бродове и у Француску! Раширо сам новине, у којима су биле нове вести с фронта Авроманти, а почињали су већ да помињу и Кан. Још ништа о Фалезу. „Жива архива пука“ није била баш сувишне разговора. Покушавао сам да заподенем разговор — те о овом, те о оном, јер је пут био једнолико прав, успављив. Али наредник није дуго започињао разговор, те сам већ мислио да га уопште нећу моћи придобити. Тек се на питање да ли познаје Француску, тргао уверено:

— Француску? Ја сам дванаест, господине поручнике, био у Француској. То значи двапут е војском, не тек онако! Познајем Француску као стару крајдарију! Или, да кажемо, Италију! Кад на радију слушамо о талијанском фронту, најпремање ушн: Јесу ли наши дошли до Удине или исеу, Или до Ламадрије ли Хјавасо — ви свакако знате шта је то Ламадрија ли Хјавасо?

— То је код Турина. Тамо је настао наш пук.

— Но, није баш тако сасвим код Турина, али није ни далеко. Но добро. Како не бих знао Француску, кад знам Ламадрију ли Хјавасо? „Колевка пука“, „гнездо нашег пуковског удружења“, како говори господин мајор. Гнездо 10 пука наших коњичких стрелаца, копања, жуто-зелен, како су говорили Шкобанке. То јест, говорили су то о пуковским паролана, бојама, разумете ли? Ламадрија ли Хјавасо! Иа, да сте тада били е нама у Ламадрији ли Хјавасо! Од те Ламадрије ли Хјавасо, ове осамнаесте године!

— Како сте се тамо нашла 1918 године? Наредник поче објашњавати полако, као што то чини кад регрутима објашњава тругоа гађања.

— Није то било баш тако тешко. Као момчић ушао сам у легије, но нисам тамо дуго провео а избила је наша побуна: одбили смо да положимо заклетву — можда сте чули што о том? Наста велик лок: затворили су нас, судили, осудили, па онда „помољивали“ на талијански фронт. У аустриској униформи, разумете се. Да, да. Некако недељу дана пошто су нас бацили у оне планине, ја сам ноћу прешао у талијанске ровове. Чуо сам да су и други тако радили. Талијани — добар народ! Преви њу, дакле и ја. Да се тамо наши формирају, то ми је неко допашнуо на станици у Грану, док смо тамо стајали. Е, па добро. Ноћ је била лепа, не сувише мрачна, а ни сувише јасна; било је некако око два по поноћу, најбоље време. Одмах сам набасо на талијанску стражу. Било је ту дванаестина војника с официром. Имали су на шеширима страшно велика пера, чини ми се, петлова. Морао сам стражара добро повући за рукав да се пробуди, али кад је дрекнуо, пробудили су се од његове дреке и други, те су се одмах хтели предати. Викали су „доде рат“ и о неким да је „свиња“. Ја нисам још знао талијански па ми је врло тешко пало да објасним да то ја хоћу да се предам. Јесте, Талијани су добар народ, господине поручнике.

— Добро, а потом?

— Потом су ме одвели до стражарнице карабинјера. Ови су, за разлику од њих, хтели да ме стрељају, јер су мислили да сам револуционарни агент, послат од аустриског штаба. Носали су ме, најзад, у заробљенички логор, специјално за Пољске. Одатле у Карабију То је мало планинско место, јадно, људи добри. Затим у Ламадрију ли Хјавасо. Тамо се родио мој пук.

Наш 10 пук коњичких стрелаца. Ви знате његове жуто-зелене пароле. Пук по коме се познаје читав дивизија!

Добили смо талијанске униформе и америчке пушке. Мало је требало па да добијемо на главу исте онакве талијанске шешире с петловим перима, као они карабинјери! Али ми нисмо хтели. Начинили смо мале, беле орлиће“ од цинка, извели смо их на камену — исте онакве као и ови. Носили смо их на капама. Затим смо пошли у Француску, где је било још више Пољска. Било је то у јаму 1918 године. Пробили смо се дуго и далеко преко читаве Француске, везени се рђавим, локалним пругама. Нисам више ни знао где смо, док нас нису истрестили на некој малој олујаној станици. На станичној згради био је тако кратак натпис, да сам га лако могао упамтити: Guer.

Шест миља одакле био је велики војнички логор, један од највећих, колико знам, у Европи. А знам их доста! У овом су биле ниске, дрвене бараке, високи, зидани нуржници, нешто мало борова, много превине, и три стара стрелишта. На камији су се видели грбови Бретање — да, то је било у Бретањи, а иза камије, дуж пута, израсла је поред логора варошница, која се састојала од самих каванича.

Сам логор носио је дуго и тешко име, које сам тако тешко памтио као што Енглези не могу да упамте пољско презиме на -ски. Добили смо француске униформе, а задржали смо америчке пушке. Говорили смо два дефила пред француским гене-

* Орао је пољски државни грб.

ралима, чије су се шапке ојдале од злата, а проседе брадице потсећале на јарца, примили смо заставу, коју су нам извезле неке добре госпе из града којем сам заборавио име, француска војна музика отсвирала је нашу народну химну, а испред фронта наших одреда прошли су претседник нашег Националног комитета и претседник Француске Републике. Био је потпуно исти као на фотографији. Видите какве имам велике бркове. Можда су баш они привукли његову пажњу, јер је рекао нешто о Собјеском и запитао ме откуда сам.

„Из Вољнице“ — загрмео сам — „мој претседниче“. Претседник се осмехнуо, а један пољски мајор, који је све за њим отрчавао, неки гиздаво, проскипта на мене: „Ваша екселенцијо“, што ипак није требало да значи да сам ја екселенција, него да Претседника тако треба одовлађавати. Али Претседник ни то ништа, него ће рећи: „А где се налази те ваша Вољница, мој дечаке?“ — Ја сам га то нешто испетљао, а он ми рече: „Е добро, сматрајте то као речено, Француска Република вратиће вам вашу Пољску, заједно с вашом Вољницом“. Опет су се свирале химне, француска и пољска, а потом су официри пошли с Претседником у касину, и тамо испијали разне здравице.

Да, то је било у доба немачке пролећне офанзиве; Немци су врло дубоко узнапредовали. Касније су, дакако, омаловажавали то надирање, али тада се мислило друкчије, онако отприлике као у Енглеској 1940 године! Не само да је сваки пук, него је сваки вод био у цену! Као касније сваки пилот на харикену! И још колико! Морал француских војника попустио је после четири године таквог ратовања, у рововима су се појавили леци, па жицама црвене заставе, говорило се много о Левици и о томе што се догодило у Русији. Наши пукови пошли су у борбу. Били су у њима Пољаци из читавог света. Речено ми је да ће се борити за то да би њихова била Пољска, да ће они бити тако као и Белгијци, који имају своју Белгију, и Швеђани, који имају своју Шведску, и Бугари, који имају своју Бугарску — управо тако исто као и сада. „Народ који је дао Шопена, Коперника и Падеревског, и толико других, има право на оно што има сваки народ“. Тако је онда писао један велики Енглец, па нам се чинило да ће тако и бити; — само да бисмо се добро за њих борили!

И занета смо се добро борили, па чак и врло добро, што су признавале дневне наредбе корпусу, армије, фронта, па чак и главног команданта. Просула су се одликовања. Истина, после неког времена напали смо да би за четвртину онога што је урадио Пољак, Французи већ давно добио црвену розету Легије части, и да је наше остајање у првој линији било најмање двапут дуже него непольских пукова, иако смо у резерви остајали исто толико дуго колико и они, па чак и краће. Поред нас је била дивизија сенегалских стрелаца. Сви су били црни, веома храбри. И они су остајали дуго на фронту, још дуже него ми — а исто тако кратко у резерви. Одликовања и похвале у дневним наредбама добијали су још теже него ми. Волели смо Црнце, и они су нас волели, али није могли разумети зашто су дошли да се мрзну у Европу и да умиру у благу Фландрије. Они са своје стране нису разумели зашто ми то чинимо, објаснили су нам да им је речено да је немачка казна експедиција пре двадесет година Црнцима у Конгу узрала осушену главу неког краља, или поца, или генерала, њихову националну светињу, и однео је у берлински Музеј. Речено ми је још, ако Црнци пођу да се боре у Европу, добри савезници ће, дошавши у Берлин, узети ону осушену главу и послати је у Конго — а савезници су центимами, одржаће реч. „Сада разумете, Пољаци, говорили су Црнци, зашто се бисмо на страни великих демократија запада. А ви, јесу ли и вама подли Немци украли неку нашу значну главу?“

Наредник је морао да успори да би успетио неке америчке тракторе, затим смо пролазили поред аеродрома, на којем су се спуштали и с којег су стартовали авиони. Хука је била немогућа. Затим је наставно:

— Провели смо раме уз раме са савезницима најтеже ратно лето — не, не 1940, како ви сигурно мислите, него 1918! Говорим о оном рату, не о овом!

У јесен је америчка помоћ донела победу. После много месеци, оно што је остало од наших пукова пошло је у Пољску, исто тако као што су се и Црнци, који су поред нас били у рововима, вратили у свој Сенегал или Конго... Дакако, ако су остали читави. Не знам да ли су добили ону осушену главу или нису, тек чув сам да у Версајском уговору има о томе један параграф. А можда, пак, Немци нису то извршили као што нису извршили толико других обавеза; а можда се ни савезници нису старали о извршењу тога обећања, као што се нису старали о извршењу толико и толико других.

У Пољској смо, као што знате, имали много, врло много посла. Ја сам био рањен, лежао сам дуго у болници, а затим сам се вратио у свој пук, који је некада настао у земљи талијанској. Нисам се никада вратио у своју Вољницу, иако ми је то тако изричито обећавао лично сам Претседник Француске Републике. А није то била само Вољница која није ушла у слободну Пољску! Шта сам могао да радим? Пук ми је постао родитељска кућа уместо моје Вољнице! Остао сам у њему стално. За то време што сам у њему, променило се седам команданата, био сам у неколико маневара, проио је двадесет година. Преживео сам у њему чак и неку врсту велике револуције. Мој пук био је један од она два коњичка пука у Пољској, који су 1938 моторизовани. Уместо коња имали смо сада моторе. Какав је то био ударац! Каква је то била срамота! Стари, заљубљени у коње капетани и четни наредници сматрали су да је то крај нашег пука! Такав пад! Бар да дочекам двадесетогодишњицу оснивања пука! Но и дочекали смо! Двадесетогодишњицу од дана кад је у Италији настајао пољски коњички пук, прославили смо на коњима! Али потом су дошли мотори... Колико ли одакле има још до Велфорта? Четрдесет миља!

Прва година 1939 снашла нас је на моторима. Имали смо лаке тенкове, прилично наоружане, нису заостајали за тадашњим немачким тенковима; али шта вреди, кад је на сваки наш тенк ишло тридесет њихових, не говорим о авионима из ваздуха! Моторизована бригада, у чијем смо били саставу, ушла је у рат још пре него што су Француска и Енглеска званично ступиле у рат. Какав је то био рат! Дању битка, ноћу повлачење, и опет битка, па опет повлачење. Повлачили смо се у борби дуж целог подножја Карпата, преко горских долина. Нападали смо на немачке дивизије у шумама, на планинама, код прелаза река. Борили смо се стално у односу један према три или један према пет. Тако је писало у заповестима. Никада друкчије. Приближи смо кроз немачка крила — тешко је то стално се повлачили, али смо знали да ми, једини пољски тенкови, задајемо Немцима веће губитке него коњица на коњима са својим коњима. Црне коњате јаке наших официра биле су добро познате немачким дивизијама. „Црна бригада“ — тако су нас назвали. Црна Бригада тог црног пољског септембра!

Најзад је дошао последњи дан. Били смо без муниције. Немци су нас гонили са свих страна. Села и градови горели су око нас, тамо далеко горела је Варшава, а још даље, на мору, борила су се утврђења Хела. То је био крај. Одбачени на мађарску границу, прешли смо је, предајући оружје. Били смо интернирани.

Био је то тешак тренутак, и те како тешак! Није било Пољске, није било мога пука. Али био је рат, па је могла бити опет Пољска, морао је бити пук. Пољаци су много тамница доживели у свом животу, али нису умели из њих бежати. После неколико недеља настао је одлив људи из Мађарске, Румуније, из логора, тврђава и затвора у Француску. Ја сам на два дана пре преласка границе, био рањен, лежао сам у мађарској болници, па сам се извадио касније. Препливао сам реку на граници Мађарске и Југославије. У јануару стигао сам у Француску.

Сећању се увек тога дана, јер од тога доласка па за читав низ недеља чинило ми се да снивам неки рђав сан. Да се све враћа што је било. Верујете ли да је станица била она иста? Иста она која и 1918 године, кад смо — исто тако зими — из Италије дошли у Француску. Говорио сам сам себи да сам глуп што се тиме тако узбуђујем. Шта онда, ако су планине изнад Модане оне исте? Си-

гурно да су исте, па шта онда ту има нешто чудно? Што се преко Модане путује у Француску?

Да ли верујете да сам знао како се иде са станице у Модану? Има ли што чудно у томе што је барак била та иста као и пре двадесет и једну годину? Кроз средину бараке био је пролаз — као и тада — с обе стране била је слама, а на њој Пољаци. До касно у ноћ причало се у барани, исто тако као и пре двадесет и једну годину у тој истој барани. О Пољској кавка ће бити, о породици од које нема вести, о нећем стреланом брату, о нечијој одведеној мајци, о изгорелој родној кући, и о много других рђавих ствари о којима људи са Запада не воле да слушају, јер им то рђаво утиче на пробаву.

Идуће јутро било је исто онакво као сигурно толико других јануарских јутара у подножју Алпи. Седи смо у воз. С обзиром на војну тајну — ви знате колико се гзулоноси с тиме прави — није нам речено камо путујемо. Али мање више, око полне били смо у Шамберну. Ту смо и вратили али у други воз. Окренули смо на запад, Вирлин смо се преко Француске три дана и две ноћи, преседали смо тринаест пута, путовали смо неким мањим, прошловеконим железницама, вагонима који су давали утисак да ће се распасти на најближем заокрету. Локомотиве су биле још из доба Алата и Ене, залуване као старе кљусине; није било сувише да железнице француског Средњег Платоа нису ни у чему подлегле штетном утицају напетка! Тако смо стигли у Тур. Један тренутак пре нашег одласка стигао је усусрет нашем возу други воз, исто тако препуњен регрутима који су се журјали да се боре на француској земљи. С прозора оних вагона изишривала су радозна, претрашена, тужна, покорна, а пре свега, прозбала лица, којих сам се добро сећао из године 1918 у Фландрији. Био је то воз пук Пирнаца. Дугачак воз. У онај тренутак изишривао је запитати шта их гони опет у Европу; јер зацело да је члан Версајског уговора који се тиче осушене главе приначког владара, спадао међу оне малобројне чланове уговора које је Вајмарска Немачка ипак изволела испунити? Али наш воз кренуо је полако, па нисам могао ништа запитати, а само су ми пред очима промицала на прозорим: све иста, али ипак непрестано друга причака лица. Било је вече, овлада ме туга. А можда, помислио, Немци нису испунили ни ону одредбу Версајског уговора, па се Црнци боре по други пут за осушену главу свога јунака?

У мојим годинама не вози се тако лако седећи три дана и две ноћи на тврдим дрвеним клупама. Најзад ми је све досадило којим путем и камо путујемо, онда сам заспао на сам преспавач чак и крајњу станицу. — „Хеј, устај, дижите се, наредниче — викали су ми — стигли смо, сизазимо“.

Осетио сам олакшање што је то већ крај тог мучена. Хтео сам ипак сазнати где смо. Није вредело питати кога од другова; уосталом, излазили смо, сазнавао сам. Били смо сабијени, а онај који је предатом излазио, сликар из Лавова, био је висок, плећат човек. Кад је најзад скочио с високих степеница вагона, открио ми се свет. Свет — то је била мада станица, која ми се одмах учинила однекуд позната. Подигао сам навише очи и прочитао натпис. Био је кратак, лако се могао упамтити. Имао је свега четири слова, четири слова на целој подлози. — Guer Guer.

Пошли смо заједно с другима, право у онај логор — та кула бисмо друге? — наредно па навише. Пут је био онај исти, по странама пута расле су врбе, он је утонуо у земљу; бретањски пут. И забуре за јабучкачу по вољавинама. И куће белне. И најзад се горе појавио логор, онај исти који и тада, само што је сграђено неколико нових барака, а пар старих борова је посечено. Иста она камија, исте камиње, официрска касина у позадини, болница с десне стране, високи нуржници, грбови Бретање. Идем по кругу и кога ли видим: код магазина ко је то? Капетан Високи!

Знао сам да је после оног рата изишао из војске, живео у Француској, кажу да се борио у Шпанији. Стари капетан Високи. Официр, али не као други. Урвао брат, Високи! Поседео је. Сувоњав какав је и био. Одмах ме је познао.

— Јесте ли ви то? Одмах, одмах... Како ли оно беше? Чек, сам ћу се сетити. Не, па лабоме! Ленд-јон! Војске Ленд-јон! Из првог или другог пука? Па да, из другог! Разумете се да вас се сећам. Ви сте одлевали за читав пук оне орлиће из нишка још у Ламадрији у Италији. Чекајте! Још имам вашег орлића!

Капетан је превртао по листици и дуго није могао да нађе, а мени је одједном пред очима постало мутно, а у грлу нешто ме стегло... Сустиго сам главу и видео сам само да руке капетанове врло нервозно претрају по бућелару. Док се није појавило нешто сребрно. Познао сам. Капетан гледа у тог орлића, и ја гледам, и мога он потсећа на његову младост, на она времена, на оно у шта је човек веровао, на оно што није дошло, и на оно што се сада на нас сручило. Све чега нема! И један другом не гледа у очи, него у тај сребрнати плек. И не знам што би се догодило. Можда бих грукнуо у плач наред овог француског логора, ја који сам у болници, кад су ме без успављивања секли, само певао; можда бих залпао, да није било капетана. „Дакле, такног орла! Јер ту се формира пук, разумете. Онај исти који некада у Ламадрији! Онај исти који је био ту! Униформа ће опет бити француске. Оружје вероватно америчко. А орлића треба на брзину. Дакле?“

И ја сам одговорио као некад: — Разумем, грађанине капетане!
— А цинк и форму имаш?
— Створиће се!

Пошао сам у варошницу, али цинка тамо није имао нико, а камен за калу још мање. У вратима каванича, које су биле исте као и тада, стајале су раздржене жене смеог погледа. Виделе су да ви сам Француз. „Пољак, Пољак!“ — загрмала је једна прва девојка, деурин се сасвим као гавран. „Ја говорити пољски! Доћи, мој дечаке!“

И њен глас прогонио ме је, гравитацио и узнемирујуће, као у Фландрији или септембра у Пољској одиста као глас гаврана, који је напушито нове пшеве и ново разбојиште. И мене је опет захватило туга и било ми је тешко.

Тенкови пред нама стизали су право пред Велфор.

— А сада ћу можда ја опет бити у Гуеру или Коеткидану (тако се називао онај логор), а они ишли у Италију приближавају, се можда Ламадрији. И многи од њих видеће је други пут, као што ћу ја видети Коеткидан трећи пут. Једно сам сам радознао, господине поручниче: како ти је с Црнцима? Шта ви мислите? Да ли и они такође...
Последње речи залуцила је шкрипа гусеница на мосту.

Косовери ПРУШИЊСКИ
Из књиге ТРИНАЕСТ ПРИЧА, 1947,
с пољског превода Г.)

ПИСМА Уреднички

Колико траје електричарско „Сад ћемо...?“ — Опет о тој амбалажи

Али сада о кантама од млека.

Било је речи више пута у дневним листовима о рђавом чувању и употребљивању амбалаже корти, сандука итд., али не о кантама за млеко.

Канте за млеко, које добијају продавнице Градскога млекарства за расподелу на карте, остављају се, у току ноћи, на улици на чаме и преко целог дана, изложене киши и невремену, пропадају, когтрљају се по тротоару и коловозу.

Ономад око 11 часова ноћу, прошео сам Дубровачком улицом и испред продавнице, која је у броју 17, видео сам разбацане канте, неке и отворене, неке и претуре-не; ваљда су се деца играла са њима.

Ако је разлог тренутно сувише мали број превозних средстава, продавнице би морале своје канте да задрже у самоме локалу са дежурнима, а не да их оставе да пада прашина у њих и на њих. Када дође камион, он их може однети из локала.

Мислим да овакво стање не само да није хигијенско, него и огромна штета, јер та амбалажа, та канта за млеко није ни сандук, ни табица, ни корпа, да се може брзо и лако направити, јер за млекареку канту треба драгоцено време, добар материјал и, што је највижније, потребне су веште руке. Зато их ваља боље чувати и зичше пажње обрадити на њих.

А. Н. Аца СРЕЂКОВИЋ

Трећег дана опет јавим централару. Леп стан на спрату.

— Попрваљамо, друже.

Добро је кад се поправаља. Значи неће дуго горети. Четврти дан, пети, шести, увек исто. Седми дан, ја опет на телефон. И опет оно: — Сад ћемо ми друже!

И ево сада док ово пишем, кроз прозор погледам на упуљену сјајавицу и мислим: Колико се киловата испроши за наш крај, а за један дан. Молим Контролну комисију да прорачун пошаље Електричној централни, колико ради њихове евиденције.

Ђура МРВЕНОВИЋ
Северни булевар 1

Грашак у излогу

Видим у нашој рејонској заједници конзерве грашка из сјевеке фабрике „1 мај“.

Продавач ми каже: — Још нисмо добили цену... У другој продавници „Гранана“ на Терезијама прекопута „Балкана“ изложене ове конзерве у излогу и на њима и цена: 36 динара. Узлазим.

— Цену имамо, вели пословоља, али нисмо још добили упутства како ћемо продавати. Да ли на карте, или у слободној продаји.

А колико времена губе и купци и продавци око овога грашка у излогу?

— Друзе, горе вам сјајалице.

— Хвала друже, хвала, сад ћемо ми одмах.

Сутрадан, већ сам заборавио на сјајалице, кад оно погледам кроз прозор: гори. Опет гори, а већ седам часова пре подне. Одем у канцеларију. Вратим се у три а она гори. Моја мајка, пошла пријатељици, а ја је молим:

— Погледај, молим те, гори ли тамо у том крају?

Вратила се она па још с врата: — Гори.